

**Analýza použití
odposlechu a záznamu telekomunikačního
provozu a sledování osob a věcí
podle trestního řádu
Generální inspekci bezpečnostních sborů
za rok 2015**

Praha 2016

OBSAH

Úvod	2
1 Vymezení problematiky	4
1.1 Právní prostředí platné v roce 2015.....	4
1.2 Správa a ochrana informací a osobních údajů	5
1.3 Metodika sběru dat.....	6
2 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	8
2.1 Využívání úkonů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu.....	8
2.2 Počty odposlouchávaných linek a osob, odposlechy se souhlasem uživatele a s příkazem soudce	10
2.3 Využívání úkonů odposlechu na jednotlivé typy trestné činnosti	10
2.4 Vyhodnocení efektivity úkonů odposlechu v rámci trestního řízení	14
2.5 Trendy ve využívání úkonů odposlechu v rámci trestního řízení	17
3 Sledování osob a věcí.....	20
3.1 Využívání úkonů sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu.....	20
3.2 Počty sledování osob a věcí, sledování osob a věcí se souhlasem osoby, s povolením státního zástupce a s povolením soudce	20
3.3 Využívání úkonů sledování na jednotlivé typy trestné činnosti	23
3.4 Vyhodnocení efektivity úkonů sledování v rámci trestního řízení	26
3.5 Trendy ve využívání úkonů sledování v rámci trestního řízení	29
Závěr.....	31

Úvod

V souladu s ustanovením § 57 odst. 4 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o GIBS“), byla Generální inspekcí bezpečnostních sborů (dále jen „Inspekce“) zpracována tato Analýza použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí podle trestního řádu Generální inspekci bezpečnostních sborů za rok 2015 (dále jen „Analýza“) k předložení vládě České republiky, Výboru pro bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen „PSP“) a Stálé komisi pro kontrolu činnosti Inspekce PSP (dále jen „kontrolní komise“).

Cílem Analýzy je především vyhodnotit použití úkonů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dle § 88 trestního řádu a sledování osob a věcí dle § 158d trestního řádu (dále jen „úkony“) ukončených v roce 2015, tzn. ve čtvrtém roce fungování samostatné Inspekce, a výše uvedeným adresátům poskytnout informace nezbytné pro kontrolu činnosti Inspekce.

Předkládaný materiál ve svých úvodních kapitolách vymezuje základní mantinely deklarující vědomí důsledného posuzování účelnosti použití úkonů podle trestního řádu v jednotlivých případech. Reflektuje tak potřeby ochrany významných společenských zájmů. Zdůrazňuje zároveň respekt k povinnostem dodržování základních lidských práv a svobod. Nedílnou součástí analýzy je rovněž obraz právního prostředí, které upravuje činnost orgánů Inspekce v této oblasti. Následuje popis dodržování procedur správy a ochrany informací a osobních údajů. Důležitým prvkem je rovněž výčet procedurálních opatření a kontrolních mechanismů uplatňovaných v rámci vnitřních i vnějších procesních postupů a subjektů kontroly. Významným bodem úvodní části je popis rizikových oblastí identifikovaných v souvislosti s potřebou zajištění ochrany informací a osobních údajů.

Kapitola Metodika sběru dat je výchozí informací nezbytnou pro orientaci a posouzení statistických ukazatelů a sledovaných oblastí zpracovaných v Analýze předkládané kontrolním orgánům.

V Analýze je zahrnuto v první řadě statistické vyhodnocení použití úkonů, které obsahuje souhrn kvantitativních ukazatelů vázaných zejména na počty úkonů a dotčených osob v daném období. Popisuje procesní postupy vyžadujícího orgánu, který vedl trestní řízení s použitím úkonů ve smyslu § 88 trestního řádu a § 158d trestního řádu. Kvalitativní ukazatele, jako jsou vazby nasazených úkonů na typy páchaní trestné činnosti, zaměření na cílovou skupinu pachatelů a vlastní efektivitu úkonů v trestních řízeních vedených policejními orgány Inspekce v roce 2015, jsou klíčovým parametrem dokladujícím účelné využití těchto institutů trestního řádu v daném legislativním rámci.

Nezbytnou součástí základních parametrů Analýzy je komparace trendů použití těchto úkonů policejními orgány někdejší Inspekce ministra vnitra a Inspekce Policie České republiky s bilancí čtyřletého působení samostatné Inspekce jako nově zřízeného a nezávislého bezpečnostního sboru.

Tato Analýza si neklade za cíl detailně popisovat principy a způsoby realizace těchto úkonů, způsoby vyhodnocování úkonů nebo citovat ustanovení právních předpisů, upravující oblast použití úkonů. V tomto směru lze analogicky odkázat na příslušné

kapitoly Analýzy odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí podle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015 zpracované Policií České republiky (dále jen „PČR“) v souladu s ustanovením § 98 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PČR“).

Kromě této Analýzy zpracovala Inspekce pro kontrolní komisi, v souladu s ustanovením § 57 odst. 3 zákona o GIBS dne 6. října 2015 pod č. j. V7/2015-GI-01-A Zprávu o použití úkonů Inspekcí v 1. pololetí roku 2015 a dne 22. února 2016 pod č. j. V1/2016-GI-01-A Výroční zprávu o použití úkonů Inspekcí za rok 2015, která sloužila jako výchozí podklad pro zpracování Analýzy.

1 Vymezení problematiky

Úkony dle § 88 a § 158d trestního řádu jsou důležitým nástrojem Inspekce pro odhalování, prověřování a vyšetřování nejzávažnějších forem páchaní trestné činnosti, jako například zneužití pravomoci úřední osoby, korupce, organizovaného zločinu, drogové, násilné nebo mravnostní kriminality.

Použití úkonů však na druhé straně představuje značně invazivní zásah do lidských práv a svobod, proto se změna v přístupu k trestněprávní ochraně významných společenských zájmů obsažená v trestním zákoníku a nadřazení základních lidských práv a svobod nad ostatní zájmy chráněné tímto zákoníkem dostávají do středu pozornosti a v důsledku toho i do popředí trestněprávní ochrany. Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod je zaručena ochrana člověka, jeho život, zdraví, tělesná integrita, osobní svoboda, nedotknutelnost, důstojnost, vážnost, čest, ochrana jeho soukromí, obydlí, majetku a jiných jeho základních lidských práv, svobod a zájmů.

Vedení Inspekce vychází z faktu, že použití těchto prostředků je zásahem do ústavních práv a svobod občanů, a z toho důvodu je lze použít pouze výjimečně, v případech, kdy nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo bylo-li by jeho dosažení podstatně ztíženo.

1.1 Právní prostředí platné v roce 2015

Mezi obecně závazné právní předpisy týkající se provádění úkonů patří zejména:

- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Kromě obecně závazných právních předpisů se Inspekce v oblasti použití a vyhodnocování úkonů řídila v roce 2015 příslušnými interními akty řízení:

- nařízením prozatímního ředitele Inspekce č. 10/2012, o plnění úkolů v trestním řízení,
- pokynem prozatímního ředitele Inspekce č. 24/2012, kterým se stanoví postup při výkonu operativně pátrací činnosti,
- nařízením prozatímního ředitele Inspekce č. 26/2012, o provádění ochrany utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti u Inspekce,
- pokyn ředitele Inspekce č. 57/2013, kterým se stanoví postup při vyžadování sledování osob a věcí pro účely trestního řízení,
- pokynem prozatímního ředitele Inspekce č. 42/2012, kterým se stanoví režim zpracování osobních údajů v rámci trestního řízení v působnosti Inspekce,

- nařízením ředitele Inspekce č. 14/2014, o provozování informačního systému TERMINAL a postupu při vyžadování technického zabezpečení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebo sledování osob a věcí (16. července 2015 zrušen a nahrazen nařízením ředitele Inspekce č. 36/2015).

1.2 Správa a ochrana informací a osobních údajů

Oprávněné subjekty Inspekce uplatňují výše uvedeným legislativním rámcem striktně vymezené postupy při použití úkonů, zpracovávají informace v souladu s právními předpisy a interními akty řízení upravujícími ochranu osobních údajů a ochranu utajovaných informací.

Vzhledem k faktu, že úkony dle § 88 trestního řádu, z valné části rovněž úkony dle § 158d trestního řádu, byly v roce 2015 pro Inspekci zajišťovány personálně a technicky vždy specializovanými pracovišti PČR, lze z hlediska technicko-organizačních opatření zajištění ochrany informací a osobních údajů odkázat na detailní rozbor těchto procedur a zákonných mantinelů, který je součástí Analýzy použití úkonů PČR v souladu s ustanovením § 98 odst. 3 zákona o PČR.

Inspekce rovněž analogicky postupuje v základních dimenzích uplatňovaných mechanismů kontroly využívání úkonů dle § 88 trestního řádu a § 158d trestního řádu. Jednotlivé kroky procedury zpracování a schvalování žádostí o povolení předmětných úkonů před jejich předložením státnímu zástupci podléhají striktně principu subordinace, tj. v rámci interních mechanismů kontroly jde o schvalovací proces a interakci služebních funkcionářů s příslušníky jimi řízených úseků, kteří jako oprávněný policejní orgán zpracovávají a nakládají s veškerými písemnostmi a záznamy v souladu s platnými zákony a interními akty řízení.

Každý příslušník Inspekce zabývající se touto činností musí disponovat oznámením o splnění podmínek pro přístup k utajované informaci stupně Vyhrazené nebo platným osvědčením fyzické osoby pro vyšší stupeň utajení ve smyslu zákona č. 412/2005 Sb. I toto je důležitým prvkem ochrany informací a osobních údajů.

Vnitřním opatřením a kontrolním prvkem v rámci použití těchto institutů je zpracování údajů k úkonům v informačním systému certifikovaném pro zpracování utajovaných informací a všech souvisejících písemností v systému spisové služby, a to v intencích uvedeného legislativního rámce.

Klíčová role vnějšího subjektu kontroly používání úkonů v trestním řízení přísluší především dozorovému státnímu zástupci a soudci, kteří o povolení úkonů rozhodují. V neposlední řadě je třeba zmínit kontrolní komisi, která je k tomuto účelu zřízena. Ve smyslu ustanovení § 57 odst. 1 zákona o GIBS tomuto orgánu přísluší mimo jiné i kontrola použití těchto úkonů.

V souladu s touto legislativní úpravou předkládá ředitel Inspekce kontrolní komisi nejméně dvakrát ročně zprávu o použití úkonů a dále na její žádost informace o použití těchto úkonů.

Kvalitativní vyhodnocení použití těchto prostředků je součástí této Analýzy, kterou ve smyslu ustanovení § 57 odst. 4 zákona o GIBS předkládá ředitel Inspekce jednou ročně vládě, výboru pro bezpečnost PSP a kontrolní komisi.

K výše uvedeným opatřením zajišťujícím ochranu informací, včetně osobních údajů zpracovávaných při použití úkonů, je třeba připojit postup důsledného přezkumu nutnosti, efektivity a účelnosti jejich použití ze strany Inspekce. Za účelem omezení žádostí o použití úkonů, které se nejeví jako nezbytně nutné, je ze strany vedení Inspekce zintenzivněna kontrola předkládaných žádostí o povolení či nařízení úkonů. Byla přijata taková opatření, aby příslušné žádosti byly vždy řádně odůvodněny a dokladovány předkladateli nejen podle kritérií formální zákonnosti, ale zejména z hlediska přednostního uplatňování principu subsidiarity. Jedná se tedy o použití méně invazivních prostředků (zejména základních kriminalisticko-technických prostředků, kriminalisticko-taktických postupů a běžných metod kriminalistické práce), které rovněž mohou vést k odhalení trestného činu a zjištění jeho pachatele.

Rizikovým se v oblasti ochrany informací souvisejících s použitím úkonů stává přepis zvukových záznamů do písemné podoby pro potřeby trestního řízení. Existuje reálná možnost úniku informací u osob, které mají ve smyslu § 65 odst. 1 trestního řádu právo nahlížet do trestních spisů.

Inspekce rovněž zaznamenala snahu osob, které nemají oprávnění ve smyslu tohoto ustanovení, získat informace a údaje o těchto úkonech s využitím zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k takto širokému okruhu osob, které mohou disponovat - byť dílčími - informacemi k úkonům, je do značné míry velmi složité určit, kde došlo k úniku informace, případně postihnout osobu, která je jeho původcem.

Je zřejmé, že s odkazem na uplatňování práv účastníků trestního řízení, ale i práv „třetích osob“ odkazujících se na svobodný přístup k informacím, je nemožné zajistit absolutní ochranu informací a osobních údajů obsažených ve spisovém materiálu.

Vedení Inspekce stále hledá cesty k zefektivnění kontroly důvodnosti předkládání žádostí o použití úkonů, jakož i jejich trvání. Koná tak rovněž v součinnosti s příslušnými dozorovými státními zástupci. Efektivita kontroly je však závislá nejen na interních opatřeních v Inspekci, ale i na státních zástupcích a soudcích v oblasti využívání jejich zákonných oprávnění při povolování těchto úkonů, posuzování jejich zákonnosti, přezkoumávání důvodů pro jejich trvání a rozhodování o jejich prodloužení.

1.3 Metodika sběru dat

Při zpracování Analýzy se vychází z přehledů úkonů poskytnutých specializovanými pracovišti bezpečnostních sborů, která na základě ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) zákona o GIBS pro Inspekci technicky a personálně realizaci úkonů zabezpečovala a prováděla. Dalším zdrojem informací jsou přehledy úkonů prováděných specializovanými pracovišti Inspekce, informace z Analýzy za rok 2014 zpracované Inspekcí, informace ze systému kriminální statistiky a elektronické spisové služby Inspekce a v neposlední řadě i jednorázově získané informace od příslušníků Inspekce, kteří úkony zpracovávali a vyhodnocovali.

V Analýze jsou přehledy úkonů a jejich vyhodnocení vyjádřeny početně v přehledových tabulkách, grafickým znázorněním a doprovázeny slovním komentářem. Procentuální hodnoty jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo.

2 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

2.1 Využívání úkonů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu

V roce 2015 bylo Inspekcí ukončeno 116 úkonů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dle § 88 trestního řádu (dále jen „úkon odposlechu“). Tyto úkony odposlechu byly nasazeny celkem v 33 trestních spisech, což obnáší více než 3 úkony odposlechu na jeden trestní spis.

Všechny úkony odposlechu byly v souladu s ustanoveními § 88 odst. 1 věty druhé trestního řádu a § 9 odst. 2 písm. a) zákona o GIBS pro Inspekci technicky a personálně zabezpečeny a provedeny specializovaným pracovištěm PČR.

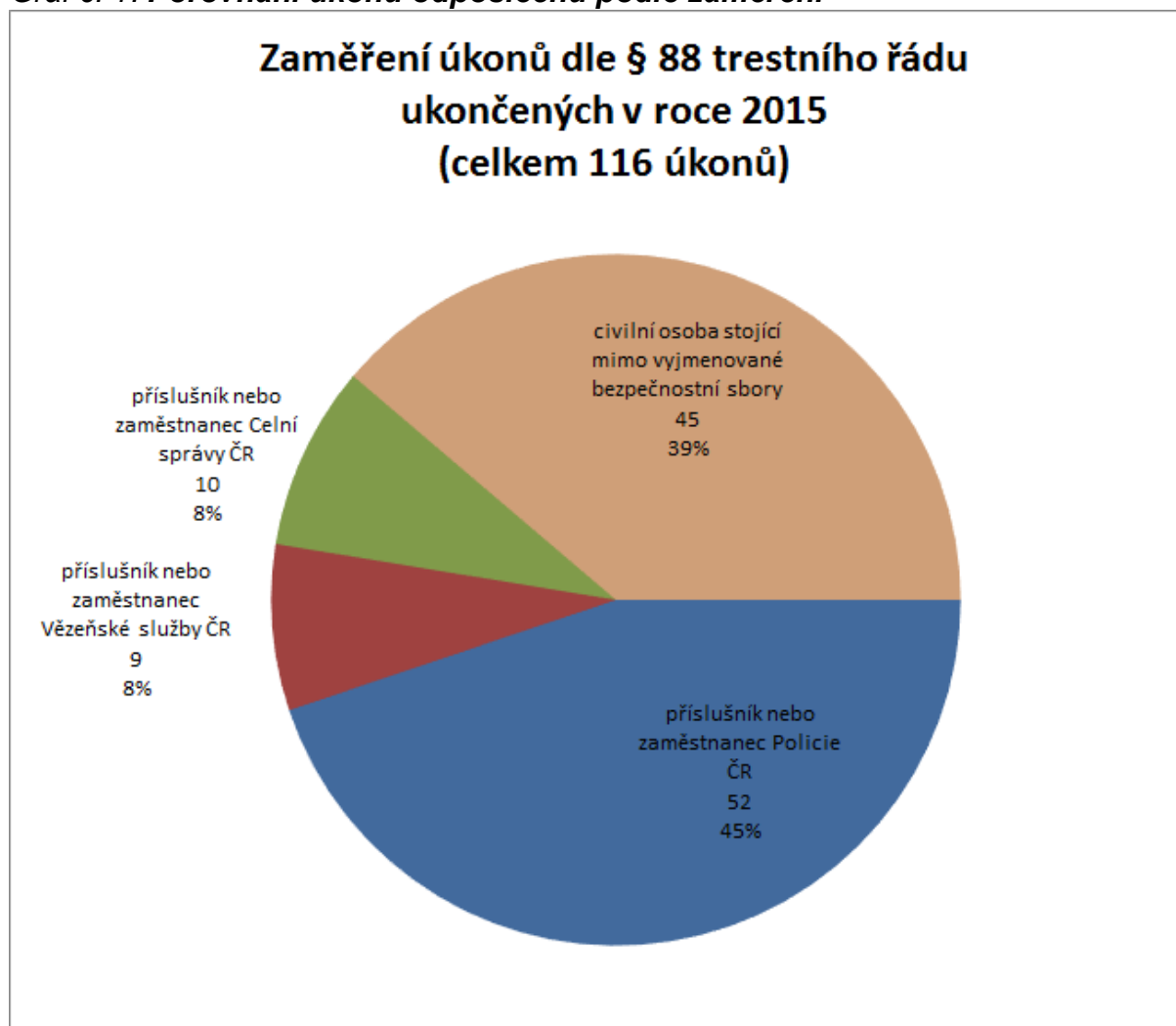
Tabulka č. 1: Přehled úkonů odposlechu v roce 2015

Úkony odposlechu ukončené v roce 2015	Počet úkonů	Podíl (v %)	Počet trestních spisů s úkony	Průměr úkonů na trestní spis
realizované dle § 88 odst. 1 TŘ	112	96,55%	30	3,73
realizované dle § 88 odst. 5 TŘ	4	3,45%	3	1,33
Celkem	116	100,00%	33	3,52

Tabulka č. 2: Přehled úkonů odposlechu podle zaměření

Zaměření úkonu odposlechu	§ 88 odst. 1 TŘ	§ 88 odst. 5 TŘ	Celkem § 88 TŘ
příslušník nebo zaměstnanec Policie ČR	49	3	52
příslušník nebo zaměstnanec Vězeňské služby ČR	9	0	9
příslušník nebo zaměstnanec Celní správy ČR	10	0	10
civilní osoba stojící mimo vyjmenované bezpečnostní sbory	44	1	45
Celkový součet	112	4	116

Graf č. 1: Porovnání úkonů odposlechu podle zaměření

2.2 Počty odposlouchávaných linek a osob, odposlechy se souhlasem uživatele a s příkazem soudce

Tabulka č. 3: Přehled úkonů odposlechu podle počtu odposlouchávaných osob a počtu tr. spisů (rok 2015 v porovnání s předchozím rokem)

Rok	Počet úkonů odposlechu ukončených v daném roce	z toho		Počet odposlouchávaných osob	Průměrný počet úkonů odposlechu na 1 odposlouchávanou osobu	Počet trestních spisů, kde byly použity úkony odposlechu	Průměrný počet úkonů odposlechu na 1 trestní spis
		s povolením soudce (§ 88 odst. 1 TR)	se souhlasem dotčené osoby (§ 88 odst. 5 TR)				
2014	240	240 (tj. 100,0 %)	0 (tj. 0,0 %)	165	1,45	54	4,44
2015	116	112 (tj. 96,6 %)	4 (tj. 3,4 %)	66	1,75	33	3,52

Z jednotlivých ustanovení § 88 trestního řádu je zřejmé, že Inspekce používá úkony odposlechu výrazně častěji dle § 88 odst. 1 trestního řádu, tedy na základě příkazu soudce – celkem 112 (v roce 2014 celkem 240, tzn. o -128) úkonů odposlechu, tj. 96,6 % ze všech úkonů odposlechu. K nasazení úkonů odposlechu se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice dle § 88 odst. 5 trestního řádu došlo u 4 (v roce 2014 celkem 0, tzn. o +4) úkonů odposlechu, tj. 3,4 % ze všech úkonů odposlechu.

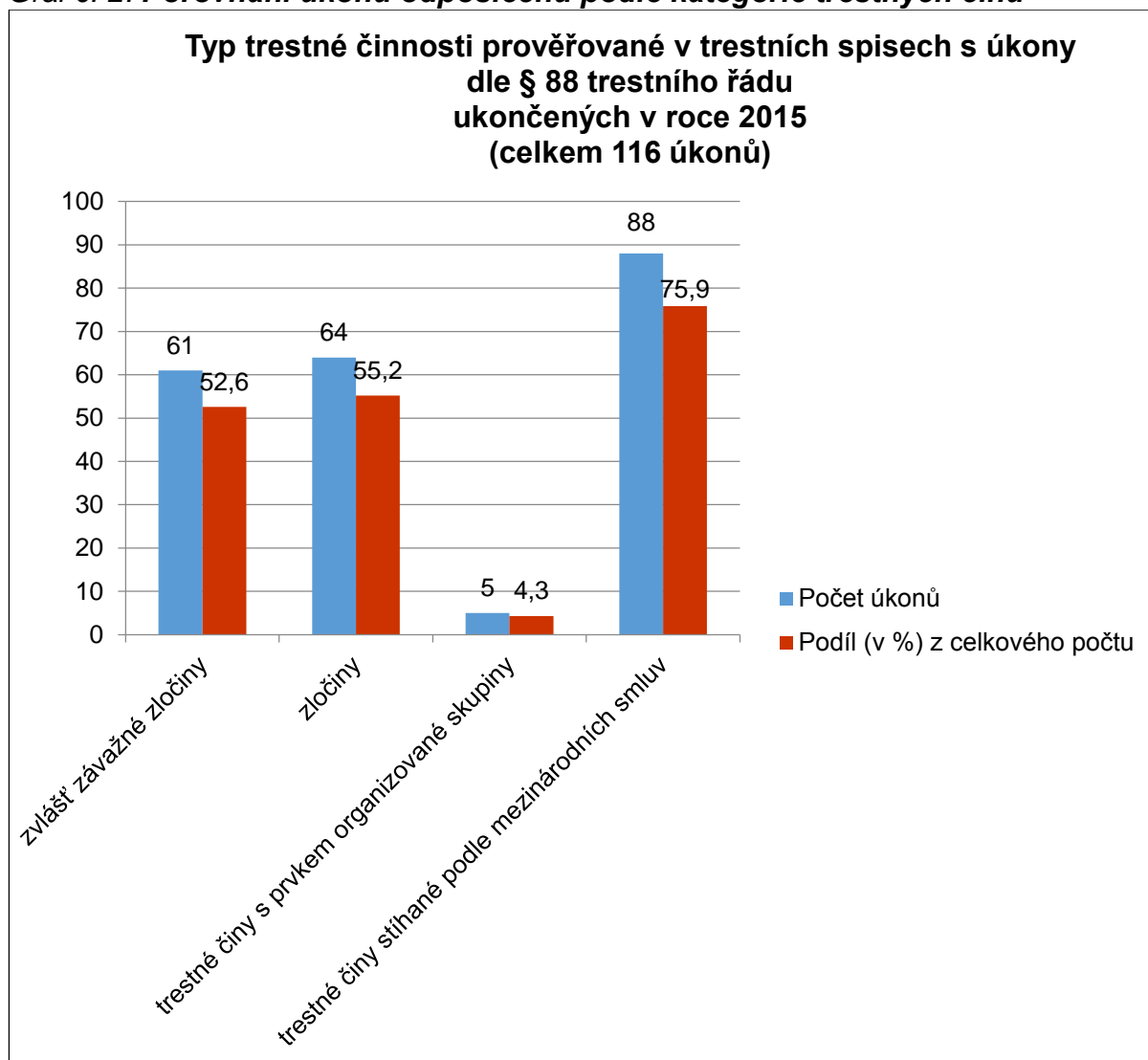
2.3 Využívání úkonů odposlechu na jednotlivé typy trestné činnosti

Tabulka č. 4: Přehled úkonů odposlechu podle kategorie trestných činů

Typ trestné činnosti prověřované v trestních spisech s využitými úkony odposlechu dle § 88 TR *)	Počet úkonů odposlechu dle § 88 odst. 1 TR	Podíl (v %) ze 112 úkonů	Počet úkonů odposlechu dle § 88 odst. 5 TR	Podíl (v %) ze 4 úkonů	Celkový součet úkonů odposlechu dle § 88 TR	Podíl (v %) z celkových 116 úkonů
zvlášť závažné zločiny	61	54,5	0	0,0	61	52,6
zločiny	62	55,4	2	50,0	64	55,2
trestné činy s prvkem organizované skupiny	4	3,6	1	25,0	5	4,3
trestné činy stíhané podle mezinárodních smluv	87	77,7	1	25,0	88	75,9

*) *Poznámka:* Jeden úkon může spadat do více uvedených kategorií, proto jednotlivé počty úkonů v konkrétních kategoriích vyjadřují jen podmnožinu úkonů, které nelze sčítat (tzn., že jeden úkon může být fakticky zahrnut např. jak v kategorii zločinu, tak např. v kategorii trestných činů stíhaných podle mezinárodních smluv).

Graf č. 2: Porovnání úkonů odposlechu podle kategorie trestných činů

Zvlášť závažné zločiny = jedná se o úmyslné trestné činy, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let

Zločiny = jedná se o úmyslné trestné činy s horní sazbou více než pět let

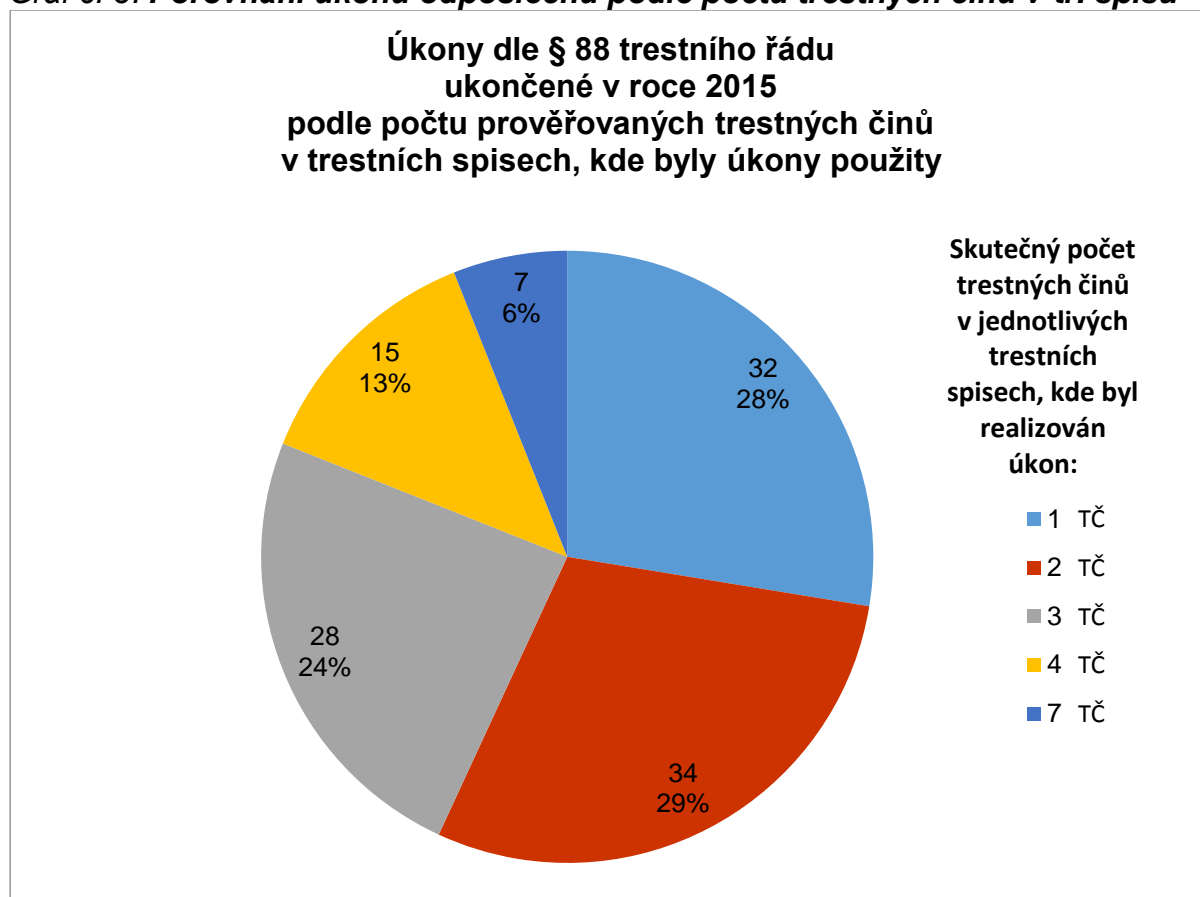
Trestné činy s prvkem organizované skupiny = trestné činy buď spáchány nejméně se dvěma osobami, nebo je pachatel spáchal jako člen organizované skupiny (včetně organizované skupiny působící ve více státech)

Trestné činy stíhané podle mezinárodních smluv = trestné činy, k jejichž stíhání zavazuje Českou republiku vyhlášená mezinárodní smlouva

Tabulka č. 5: Úkony odposlechu podle počtu trestných činů v tr. spisu

Počet prověřovaných TČ v trestním spisu s úkony odposlechu dle § 88 TŘ	Počet úkonů odposlechu dle § 88 odst. 1 TŘ	Počet úkonů odposlechu dle § 88 odst. 5 TŘ	Celkový počet úkonů odposlechu dle § 88 TŘ
trestní spis zahrnující 1 trestný čin	31	1	32
trestní spis zahrnující 2 trestné činy	31	3	34
trestní spis zahrnující 3 trestné činy	28	0	28
trestní spis zahrnující 4 trestné činy	15	0	15
trestní spis zahrnující 7 trestných činů	7	0	7
Celkový součet	112	4	116

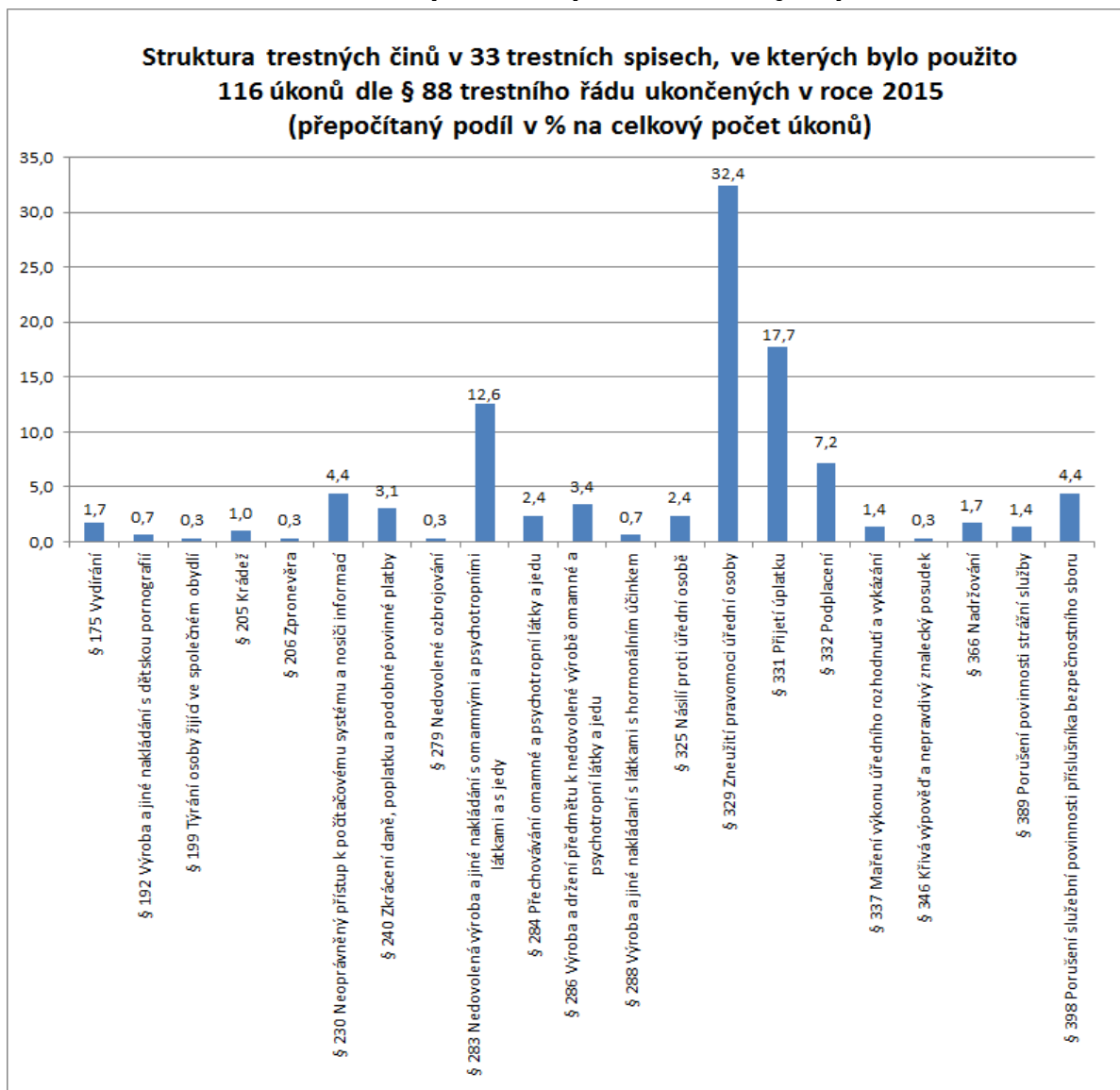
Graf č. 3: Porovnání úkonů odposlechu podle počtu trestných činů v tr. spisu

Shora uvedené statistické ukazatele vyjadřují počet jednotlivých prověřovaných trestných činů v poměru k jednomu úkonu odposlechu v daném trestním spisu. Z přehledu je zřejmé, že nejčetnější je kategorie trestních spisů s úkony odposlechu obsahující dva, příp. jeden nebo tři trestné činy. U ostatních úkonů se objevuje interval četnosti zahrnující čtyři a sedm trestných činů v trestním spisu s úkonem odposlechu. V kategorii se dvěma trestnými činy v trestním spisu s úkonem odposlechu bylo provedeno celkem 34 úkonů odposlechu (tj. 29 %), v kategorii s jedním trestným činem v trestním spisu s úkonem odposlechu bylo provedeno celkem 32 úkonů odposlechu (tj. 28 %), v kategorii se třemi trestnými činy v trestním spisu s úkonem

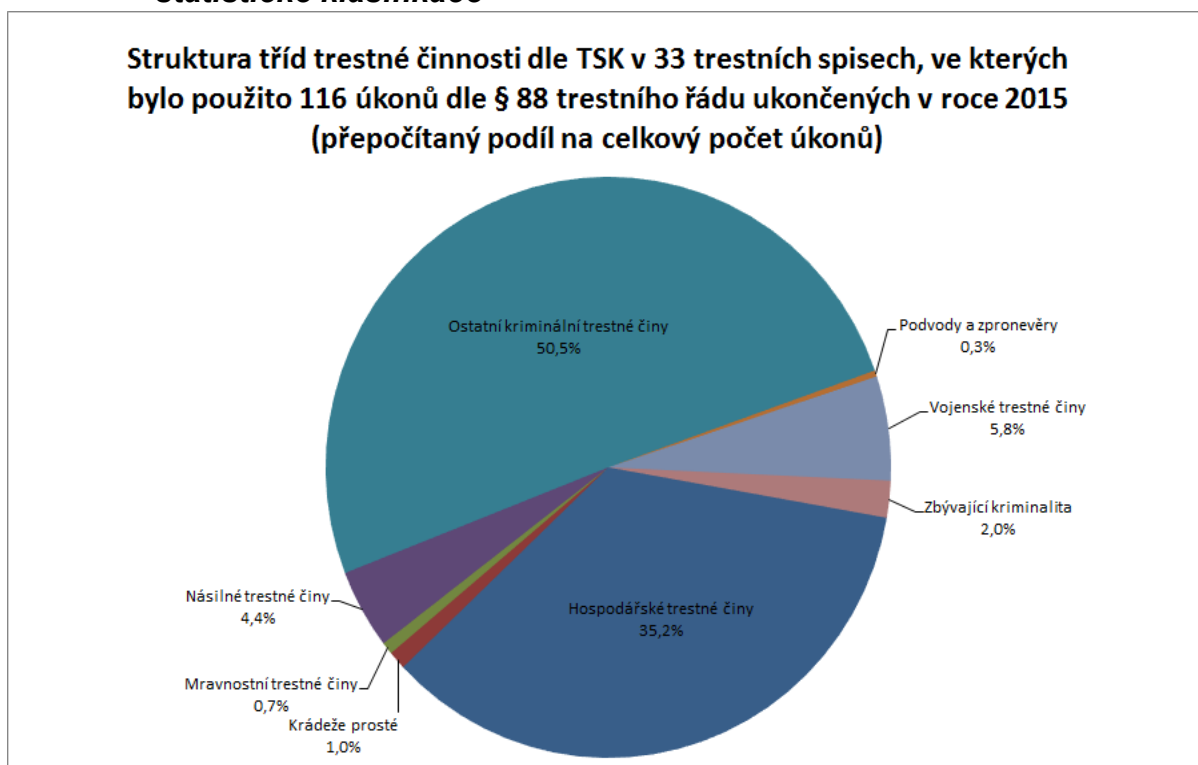
odposlechu bylo provedeno celkem 28 úkonů odposlechu (tj. 24 % z celkového počtu 116 úkonů). U 22 úkonů (tj. 19 % z celkového počtu 116 úkonů) byl výskyt prověřovaných trestných činů čtyři a sedm trestných činů v rámci jednoho trestního spisu. Tento poměr odráží tu skutečnost, že ve značném počtu trestních spisů s úkony odposlechu se jednalo o spektrum zahrnující dva a více trestných činů. Toto vypovídá o rozsahu a kvalifikovanosti prověřované trestné činnosti s použitím úkonů odposlechu.

Graf č. 4: Porovnání úkonů odposlechu podle skutkových podstat tr. činů

Z grafu č. 4 je patrné, že nejfrekventovanější skutkovou podstatou v rámci 116 úkonů odposlechu bylo zneužití pravomoci úřední osoby (32,4 %). Následuje trestný čin přijetí úplatku s podílem 17,7 % na celkovém počtu úkonů. Třetí nejčetnější skutkovou podstatou byl trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy vyjádřený 12,6 % z celkového počtu úkonů. V pořadí četnosti dále následuje skutková podstata trestného činu podplacení se 7,2 %, trestného činu porušení služební povinnosti příslušníka bezpečnostního sboru s 4,4 % a trestného činu neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací s 4,4 % z celkového počtu úkonů.

Graf č. 5: Porovnání úkonů odposlechu podle tříd trestné činnosti dle takticko-statistické klasifikace

Graf č. 5 vyjadřuje podíl trestných činů v trestních spisech s úkony odposlechu dle jednotlivých tříd a kategorií trestné činnosti dle takticko-statistické kvalifikace. Nejvíce trestných činů bylo spácháno v kategorii ostatní kriminální trestné činy, což činilo 50,5 % z celkového počtu úkonů odposlechu. Tato kategorie zahrnuje např. zneužití pravomoci úřední osoby, maření výkonu úředního rozhodnutí, nedovolenou výrobu a držení psychotropních látek, šíření toxikomanie nebo nedovolené ozbrojování. Dalším významným podílem na struktuře trestné činnosti byly hospodářské trestné činy, kterých bylo 35,2 % z celkového počtu úkonů odposlechu. Mezi tuto trestnou činnost patří např. zneužití pravomoci úřední osoby, úplatkářství, krácení daně nebo poškozování a zneužití záznamu na nosiči informací.

Další kategorií jsou vojenské trestné činy s podílem 5,8 % z celkového počtu úkonů, následují násilné trestné činy, které tvořily 4,4 % z celkového počtu úkonů, krádeže prosté s 1,0 %, mravnostní trestné činy s 0,7 %, podvody a zpronevěry s 0,3 % a zbývající kriminalita se 2 % z celkového počtu úkonů.

Rozložení struktury kriminality je dáno specifickým postavením a působností Inspekce. Hlavní činností Inspekce je plnění úkolů policejního orgánu v trestním řízení vedeném s příslušníky a zaměstnanci určených bezpečnostních sborů.

2.4 Vyhodnocení efektivity úkonů odposlechu v rámci trestního řízení

Vyhodnocení efektivity úkonů odposlechu realizovaných dle § 88 trestního řádu závisí na úspěšnosti použití těchto úkonů. Je vyjádřením toho, zda úkon přispěl či nepřispěl ke splnění účelu trestního řízení.

Tabulka č. 6: Přehled úkonů odposlechu podle stavu fáze realizace

Stav fáze realizace úkonů odposlechu	§ 88 odst. 1 TŘ	§ 88 odst. 5 TŘ	Celkem § 88 TŘ
A – aktivní (realizovaný) úkon	108	4	112
N – neaktivní (realizovaný) úkon	4	0	4
X – nerealizovaný úkon	0	0	0
Celkový součet	112	4	116

A = aktivní (realizovaný) úkon – úkon byl aktivován (zahájen, nasazen) ze strany specializovaného pracoviště a byly jím zjištěny (zaznamenány) informace.

N = neaktivní (realizovaný) úkon – úkon byl realizován (k realizaci úkonu byly nasazeny síly a prostředky specializovaného pracoviště), ale nebyly pořizeny žádné záznamy pro trestní řízení (např. mobilní telefon byl po celou dobu trvání odposlechu neaktivní, zájmová osoba se nezdržovala na území České republiky apod.).

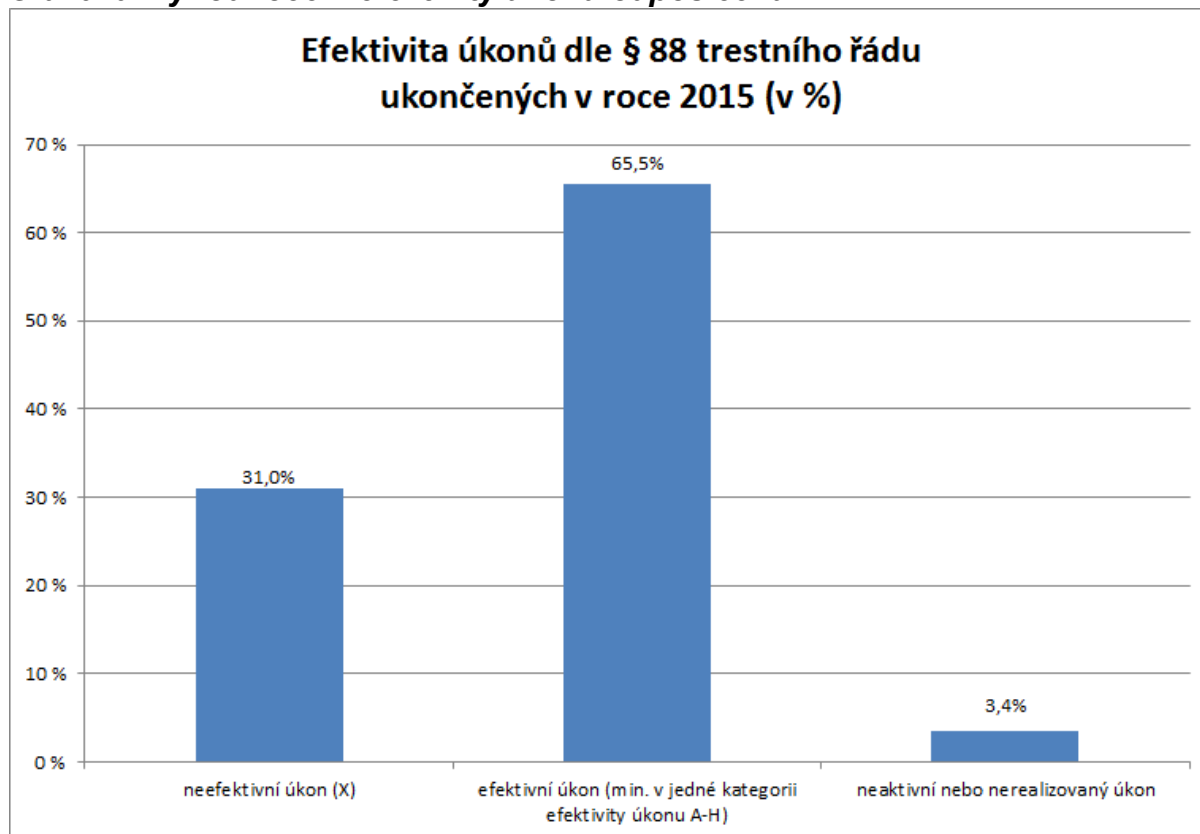
X = nerealizovaný úkon – specializované pracoviště požadavek k realizaci úkonu přijalo, přesto nedošlo k realizaci úkonu (po celou dobu nebyly k realizaci úkonu nasazeny žádné síly a prostředky specializovaného pracoviště).

Pouze u úkonů odposlechu, které byly realizovány a byly aktivní (tj. 112 úkonů odposlechu), se dále vyhodnocuje vlastní efektivita úkonu se zaměřením na zjištění, jaký měl přínos pro trestní řízení.

Tabulka č. 7: Přehled efektivit úkonů odposlechu

Efektivita úkonů odposlechu	§ 88 odst. 1 TŘ	§ 88 odst. 5 TŘ	Celkem § 88 TŘ
X	32	4	36
A	38	0	38
A, B	1	0	1
A, B, E	1	0	1
A, B, E, F	3	0	3
A, B, F	1	0	1
B	26	0	26
B, E	2	0	2
B, E, F	2	0	2
E	1	0	1
E, F	1	0	1
Součet aktivních úkonů	108	4	112
neaktivní nebo nerealizovaný úkon	4	0	4
Celkový součet	112	4	116

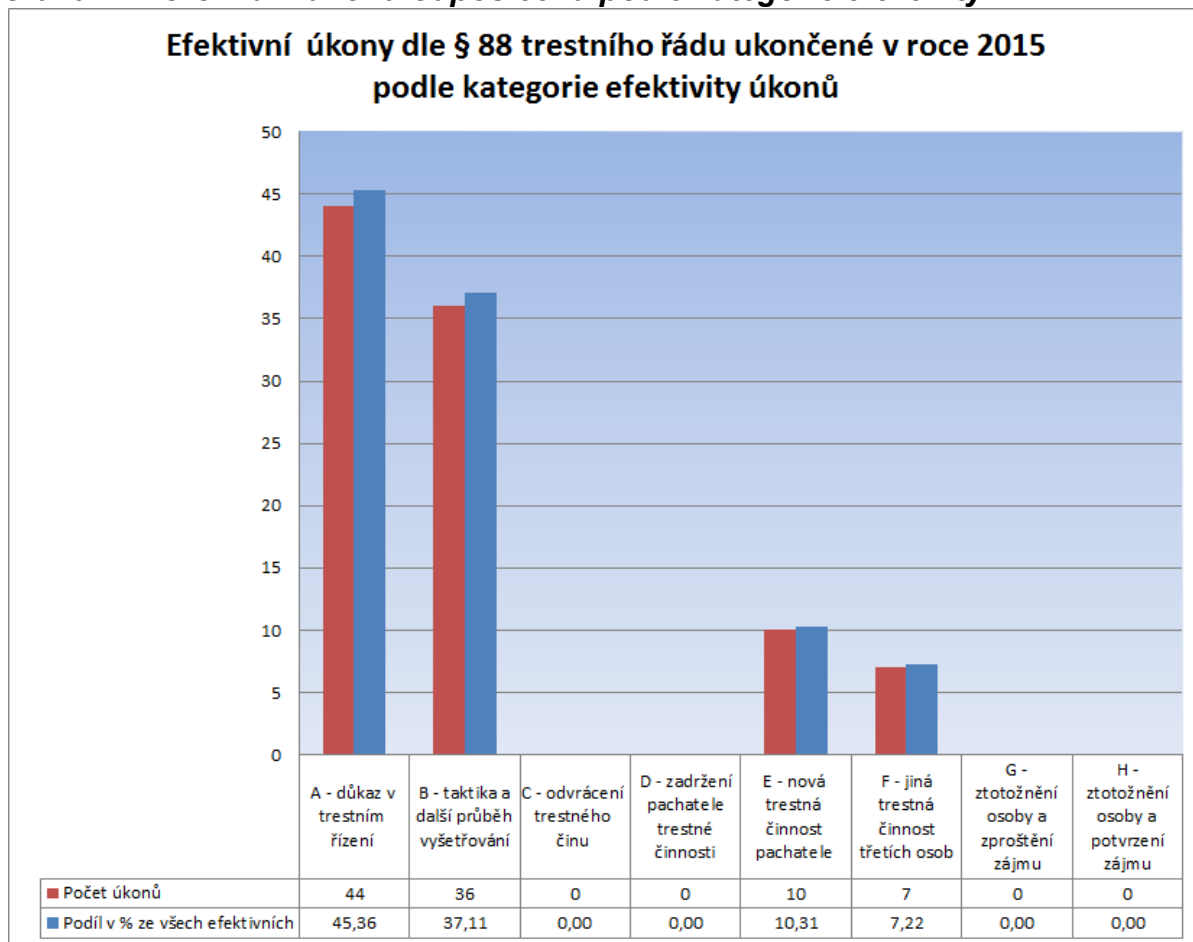
Graf č. 6: Vyhodnocení efektivity úkonů odposlechu

Legenda k vyhodnocení efektivity úkonu (kromě volby X lze ostatní volby A – H vzájemně libovolně kombinovat):

- X = neefektivní úkon – úkonem zjištěné informace nebyly/nejsou/nebudou nijak využity, tzn., nebyly zjištěny informace, které by byly nějakým způsobem využitelné,
- A = informace byly/jsou/budou využity jako důkaz v trestním řízení – získané informace sloužily/slouží/mohou sloužit jako důkaz v rámci prováděného trestního řízení,
- B = informace využity pro taktiku a další průběh vyšetřování – získané informace byly/jsou/mohou být důležité pro taktiku a další průběh vyšetřování v rámci prováděného trestního řízení,
- C = informace využity k odvrácení trestného činu – získané informace úspěšně napomohly/napomohou odvrátit spáchání (přípravu, pokusu, dokonání) trestného činu,
- D = informace využity k zadržení pachatele trestné činnosti – získané informace úspěšně vedly/vedou/budou vést k zadržení pachatele trestné činnosti,
- E = nová trestná činnost pachatele – úkonem byly získány informace o jiné trestné činnosti pachatele, která vůbec nebyla předmětem prováděného trestního řízení, bez provedení úkonu by se policejní orgán o této nové trestné činnosti pachatele-zřejmě nezvěděl,
- F = zjištěna jiná trestná činnost třetích osob – úkonem byla zjištěna jiná trestná činnost třetích osob, které vůbec nebyly předmětem prováděného trestního řízení, bez provedení úkonu by se policejní orgán o této trestné činnosti třetích osob zřejmě nezvěděl,
- G = úkon vedl ke ztotožnění osoby a k zproštění zájmu (nezájem) – realizováním úkonu byla ustanovena osoba, vůči níž byl úkon nasazen a jejíž totožnost nebyla zadavateli při vyžadování úkonu prokazatelně známa (např. anonymní SIM karta), přičemž tím, že byla neznámá osoba ustanovena, došlo ke zproštění zájmu v rámci prováděného trestního řízení,
- H = úkon vedl ke ztotožnění osoby a k potvrzení zájmu (zájem) – realizováním úkonu byla ustanovena osoba, vůči níž byl úkon nasazen a jejíž totožnost nebyla zadavateli při vyžadování úkonu prokazatelně známa (např. anonymní SIM karta), přičemž tím, že byla neznámá osoba ustanovena, došlo k potvrzení zájmu v rámci prováděného trestního řízení.

Graf č. 7: Porovnání úkonů odposlechu podle kategorie efektivity

2.5 Trendy ve využívání úkonů odposlechu v rámci trestního řízení

Z hlediska posouzení vývojových trendů ukončených úkonů odposlechu Inspekcí, resp. Inspekcí Policie České republiky, dříve Inspekcí ministra vnitra, je třeba konstatovat, že Inspekce nedisponuje vlastními relevantními údaji o počtech úkonů odposlechu Inspekce ministra vnitra do roku 2007, kdy Inspekce ministra vnitra a později Inspekce Policie České republiky začala využívat informační systém „MU II“ provozovaný PČR. Za roky 2005 a 2006 byla použita data Útvaru zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování PČR. Od roku 2012 si údaje zpracovává již sama Inspekce na základě podkladů ze specializovaných pracovišť oprávněných subjektů.

Vývoj počtu ukončených úkonů odposlechu v rámci Inspekce (resp. Inspekce ministra vnitra a Inspekce Policie České republiky) v letech 2005-2015 je znázorněn v následujících tabulkách a grafech.

Tabulka č. 8: Přehled úkonů odposlechu v letech 2005-2015

Rok	Počet úkonů odposlechu	Trend oproti předchozímu roku		
		nesledováno	nesledováno	nesledováno
2005 (působení IMV)	128	nesledováno	nesledováno	nesledováno
2006 (působení IMV)	262	nárůst	+ 134	+ 104,7 %
2007 (působení IMV)	143	pokles	- 119	- 45,4 %
2008 (působení IMV)	171	nárůst	+ 28	+ 19,6 %
2009 (působení IPČR)	131	pokles	- 40	- 23,4 %
2010 (působení IPČR)	149	nárůst	+ 18	+ 13,7 %
2011 (působení IPČR)	230	nárůst	+ 81	+ 54,4 %
2012 (působení GIBS)	242	nárůst	+ 12	+ 5,2 %
2013 (působení GIBS)	166	pokles	- 76	- 31,4 %
2014 (působení GIBS)	240	nárůst	+ 74	+ 44,6 %
2015 (působení GIBS)	116	pokles	- 124	- 51,7 %

Během sledovaného období je zřejmý prudký nárůst počtu úkonů odposlechu v roce 2006 (o 104,7 %), v následujících letech 2007 až 2010 došlo oproti roku 2006 k výraznému úbytku těchto úkonů. V roce 2011 je možno hovořit o výraznějším zvýšení počtu úkonů odposlechu v porovnání s předchozím rokem (o 81 úkonů, tj. o 54,4 %). V roce 2012 byl zaznamenán oproti roku 2011 jen mírný nárůst počtu úkonů na druhý nejvyšší počet od roku 2005. V roce 2014 došlo, oproti roku 2013, k nárůstu počtu úkonů odposlechu (o 74 úkonů, tj. o 44,6 %). V roce 2015 byl zaznamenán výrazný pokles počtu úkonů odposlechu (o 124 úkonů, tj. o 51,7 %).

Tabulka č. 9: Kategorie úkonů odposlechu v letech 2007-2015

Ukončeno úkonů odposlechu Rok	§ 88 odst. 1 TŘ	Podíl (v %)	§ 88 odst. 5 TŘ	Podíl (v %)	Celkový součet
2007 (působení IMV)	138	96,5	5	3,5	143
2008 (působení IMV)	165	96,5	6	3,5	171
2009 (působení IPČR)	128	97,7	3	2,3	131
2010 (působení IPČR)	148	99,3	1	0,7	149
2011 (působení IPČR)	219	95,2	11	4,8	230
2012 (působení GIBS)	232	95,9	10	4,1	242
2013 (působení GIBS)	157	94,6	9	5,4	166
2014 (působení GIBS)	240	100,0	0	0,0	240
2015 (působení GIBS)	112	96,6	4	3,4	116

Při porovnání nasazování úkonů odposlechu z hlediska prvního a pátého odstavce ustanovení § 88 trestního řádu se podíl odposlechu se souhlasem osoby pohyboval v předchozích letech v rozmezí 0 % až 5,4 %.

Jak se vyvíjely u Inspekce, resp. Inspekce Policie České republiky a dříve Inspekce ministra vnitra, celkové počty úkonů odposlechu, pohybovaly se i počty úkonů odposlechu prováděných na podkladě příkazu soudce dle § 88 odst. 1 trestního řádu a počty úkonů odposlechu prováděných na základě souhlasu uživatele odposlouchávané stanice dle § 88 odst. 5 trestního řádu. V letech 2007 a 2008 se podíl úkonů odposlechu prováděných se souhlasem odposlouchávané osoby pohyboval okolo 3,5 %. Zatímco v letech 2009 a 2010 se toto procento úkonů odposlechu výrazněji snížilo, v roce 2011 následovalo prudší navýšení, a to na 4,8 %, a tento trend zůstal s mírným poklesem (4,1 %) zachován i v roce 2012. V roce 2013 se podíl úkonů zvýšil na dosud nejvyšší zaznamenané maximum (5,4 %). V roce 2014 nebyl, oproti předchozímu období, žádný úkon se souhlasem osoby nasazen. V roce 2015 se podíl úkonů odposlechu prováděných se souhlasem odposlouchávané osoby opět zvýšil na 3,4 %.

3 Sledování osob a věcí

3.1 Využívání úkonů sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu

Za rok 2015 bylo Inspekcí ukončeno 192 úkonů sledování osob a věcí dle § 158d trestního řádu (dále jen „úkon sledování“). Tyto úkony sledování byly nasazeny celkem v 44 trestních spisech, což představuje 4,36 úkonu sledování na jeden trestní spis.

V souladu s ustanovením § 158d trestního řádu bylo 75 úkonů technicky a personálně zabezpečeno a provedeno přímo Inspekcí, 117 úkonů bylo na základě ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) zákona o GIBS pro Inspekci technicky a personálně zabezpečeno a provedeno jinými oprávněnými subjekty.

3.2 Počty sledování osob a věcí, sledování osob a věcí se souhlasem osoby, s povolením státního zástupce a s povolením soudce

Tabulka č. 10: *Přehled úkonů sledování podle počtu sledovaných osob a počtu trestních spisů (rok 2015 v porovnání s předchozím rokem)*

Rok	Počet úkonů sledování ukončených v daném roce	z toho			Počet sledovaných osob	Průměrný počet úkonů sledování na 1 sledovanou osobu	Počet trestních spisů, kde byly použity úkony sledování	Průměrný počet úkonů sledování na 1 trestní spis
		s povolením státního zástupce (§ 158d odst. 2 TR)	s povolením soudce (§ 158d odst. 3 TR)	se souhlasem dotčené osoby (§ 158d odst. 6 TR)				
2014	201	166 (tj. 82,6 %)	33 (tj. 16,4 %)	2 (tj. 1,0 %)	109	1,84	49	4,1
2015	192	136 (tj. 70,8 %)	51 (tj. 26,6 %)	5 (tj. 2,6 %)	76	2,53	44	4,36

Z jednotlivých ustanovení § 158d trestního řádu je zřejmé, že Inspekce používá úkony sledování výrazně častěji dle § 158d odst. 2 trestního řádu, tedy na základě povolení státního zástupce (celkem 136 úkonů sledování, tj. 70,8 % ze všech úkonů sledování), méně pak dle § 158d odst. 3 trestního řádu, tedy na základě povolení soudce (celkem 51 úkonů sledování, tj. 26,6 % ze všech úkonů sledování). V roce 2015 bylo ukončeno 5 úkonů sledování se souhlasem osoby dle § 158d odst. 6 trestního řádu (tj. 2,6 % ze všech úkonů sledování).

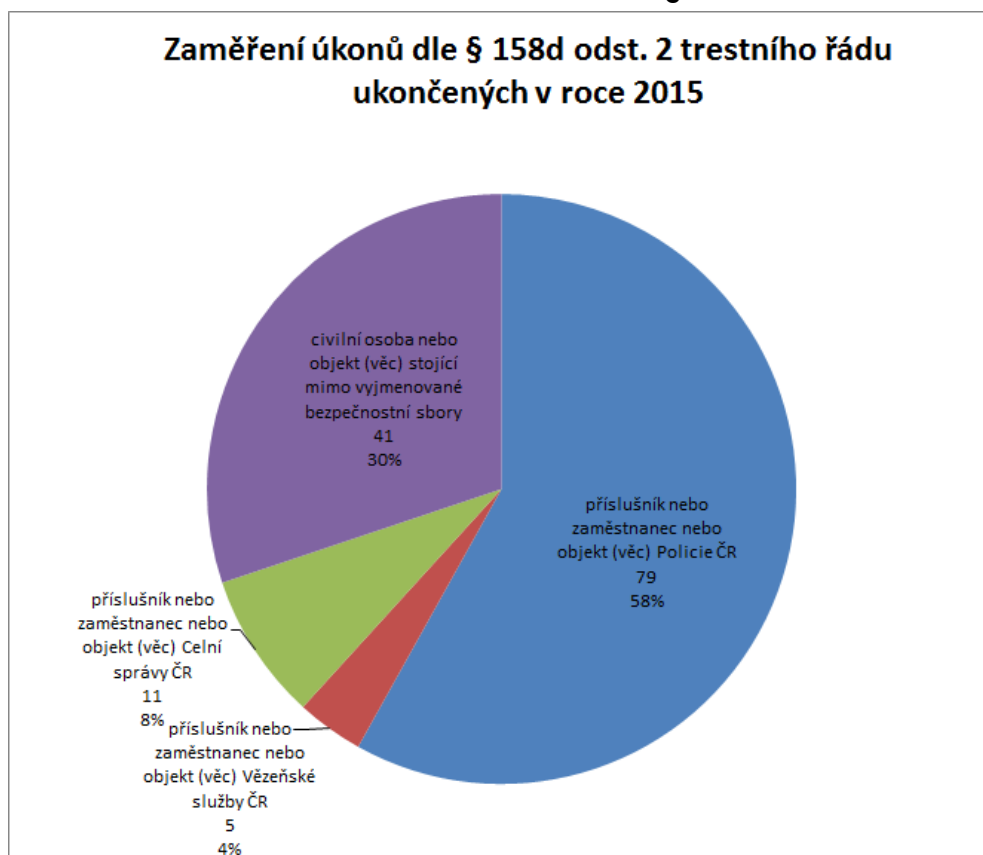
Tabulka č. 11: Počet úkonů sledování podle způsobu povolení

Úkony sledování ukončené v roce 2015	Počet úkonů	Podíl (v %)	Počet trestních spisů s úkony	Průměr úkonů na trestní spis
realizované dle § 158d odst. 2 TŘ	136	70,8%	34	4,00
realizované dle § 158d odst. 3 TŘ	51	26,6%	20	2,55
realizované dle § 158d odst. 6 TŘ	5	2,6%	3	1,67
Celkem	192	100,0%	44	4,36

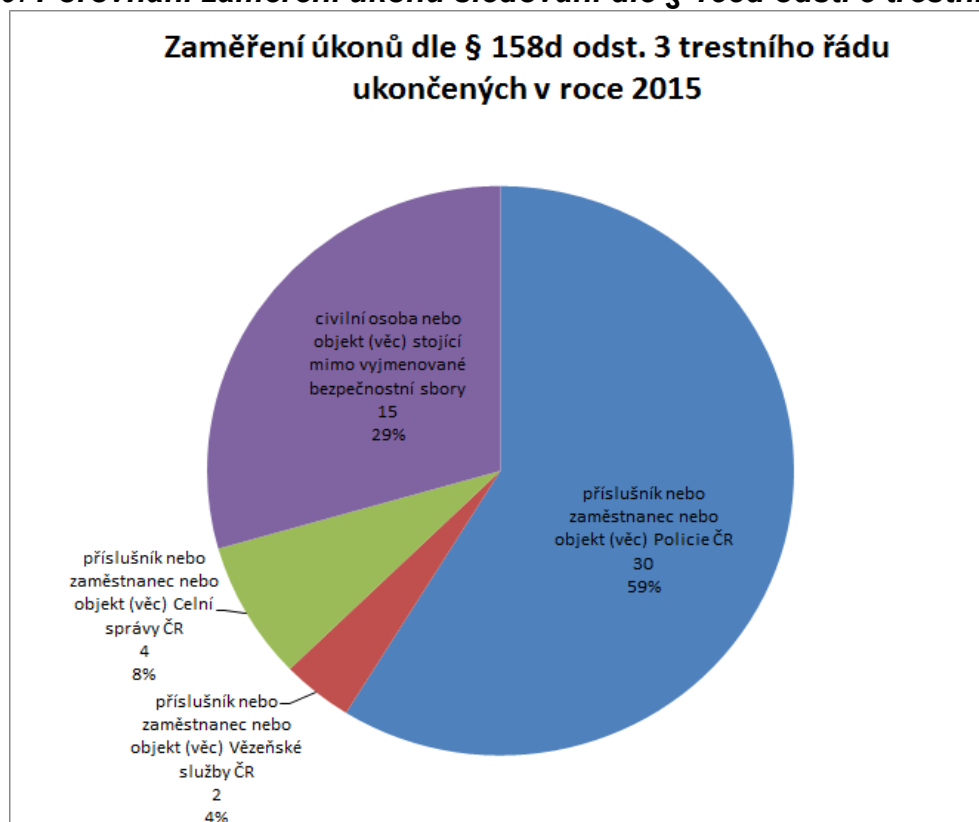
Tabulka č. 12: Počty úkonů sledování podle zaměření

Zaměření úkonu sledování	§ 158d odst. 2 TŘ	§ 158d odst. 3 TŘ	§ 158d odst. 6 TŘ	Celkem § 158d TŘ
příslušník nebo zaměstnanec nebo objekt (věc) Policie ČR	79	30	0	109
příslušník nebo zaměstnanec nebo objekt (věc) Vězeňské služby ČR	5	2	2	9
příslušník nebo zaměstnanec nebo objekt (věc) Celní správy ČR	11	4	0	15
civilní osoba nebo objekt (věc) stojící mimo vyjmenované bezpečnostní sbory	41	15	3	59
Celkový součet	136	51	5	192

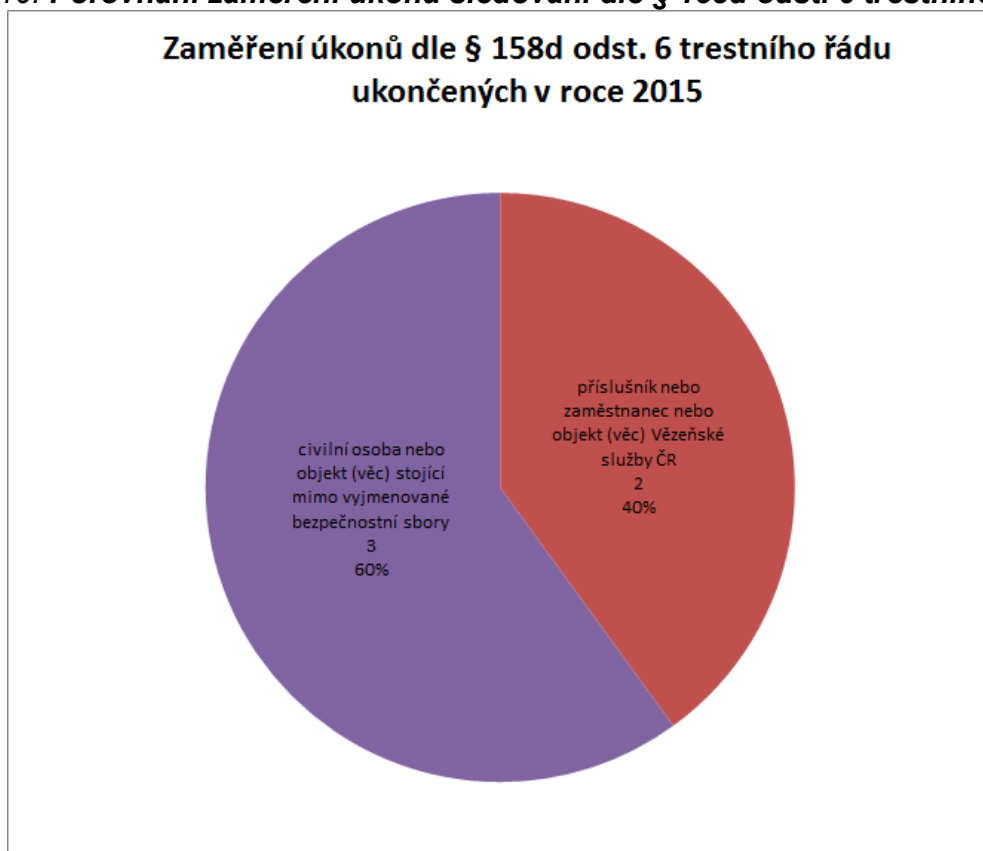
Graf č. 8: Porovnání zaměření úkonů sledování dle § 158d odst. 2 trestního řádu

Graf č. 9: Porovnání zaměření úkonů sledování dle § 158d odst. 3 trestního řádu

Graf č. 10: Porovnání zaměření úkonů sledování dle § 158d odst. 6 trestního řádu

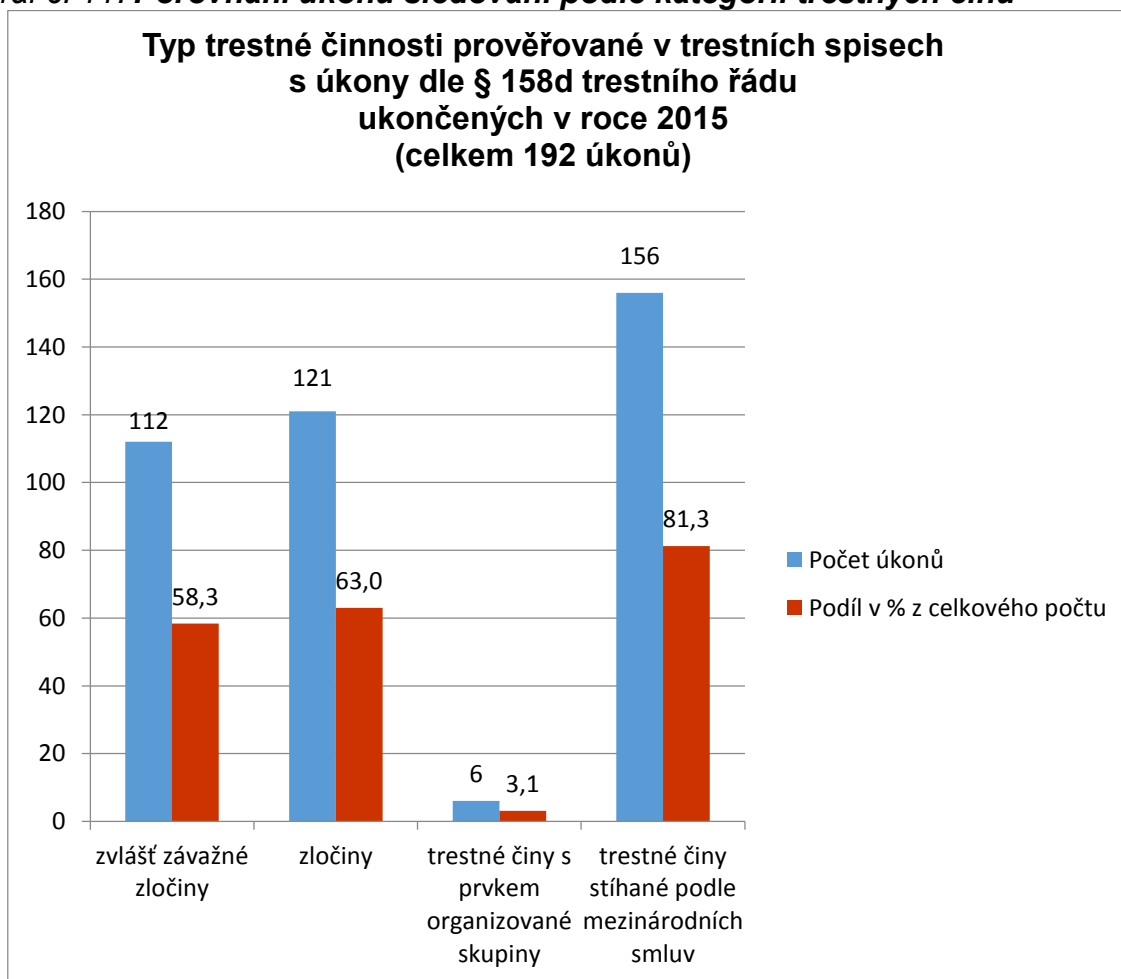
3.3 Využívání úkonů sledování na jednotlivé typy trestné činnosti

Tabulka č. 13: Přehled úkonů sledování podle kategorie trestných činů

Typ trestné činnosti prověřované v trestních spisech s využitými úkony sledování dle § 158d TR *	Počet úkonů sledování dle § 158d odst. 2 TR	Podíl (v %) ze 136 úkonů	Počet úkonů sledování dle § 158d odst. 3 TR	Podíl (v %) z 51 úkonů	Počet úkonů sledování dle § 158d odst. 6 TR	Podíl (v %) z 5 úkonů	Celkový součet úkonů sledování dle § 158d TR	Podíl (v %) z celkových 192 úkonů
zvláště závažné zločiny	84	61,8	28	54,9	0	0,0	112	58,3
zločiny	86	63,2	30	58,8	5	100,0	121	63,0
trestné činy s prvkem organizované skupiny	2	1,5	2	3,9	2	40,0	6	3,1
trestné činy stíhané podle mezinárodních smluv	110	80,9	44	86,3	2	40,0	156	81,3

*) *Poznámka:* Jeden úkon může spadat do více uvedených kategorií, proto jednotlivé počty úkonů v konkrétních kategoriích vyjadřují jen podmnožinu úkonů, které nelze sčítat (tzn., že jeden úkon může být fakticky zahrnut např. jak v kategorii zločinu, tak např. v kategorii trestných činů stíhaných podle mezinárodních smluv).

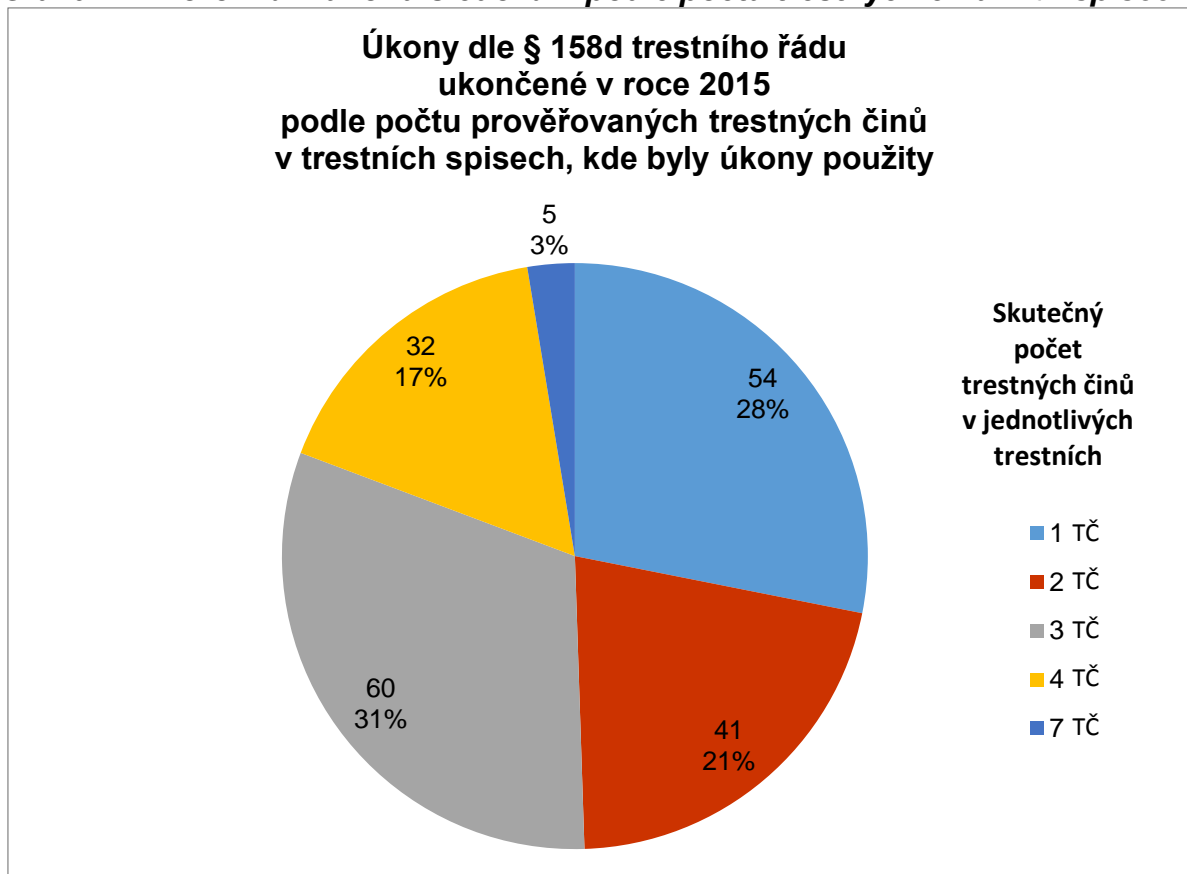
Graf č. 11: Porovnání úkonů sledování podle kategorií trestných činů

Tabulka č. 14: Počet úkonů sledování podle počtu trestných činů v tr. spisech

Počet prověřovaných TČ v trestním spisu s úkony sledování dle § 158d TR	Počet úkonů sledování dle § 158d odst. 2 TR	Počet úkonů sledování dle § 158d odst. 3 TR	Počet úkonů sledování dle § 158d odst. 6 TR	Celkový počet úkonů sledování dle § 158d TR
trestní spis zahrnující 1 trestný čin	34	18	2	54
trestní spis zahrnující 2 trestné činy	33	7	1	41
trestní spis zahrnující 3 trestné činy	42	16	2	60
trestní spis zahrnující 4 trestné činy	25	7	0	32
trestní spis zahrnující 7 trestných činů	2	3	0	5
Celkový součet	136	51	5	192

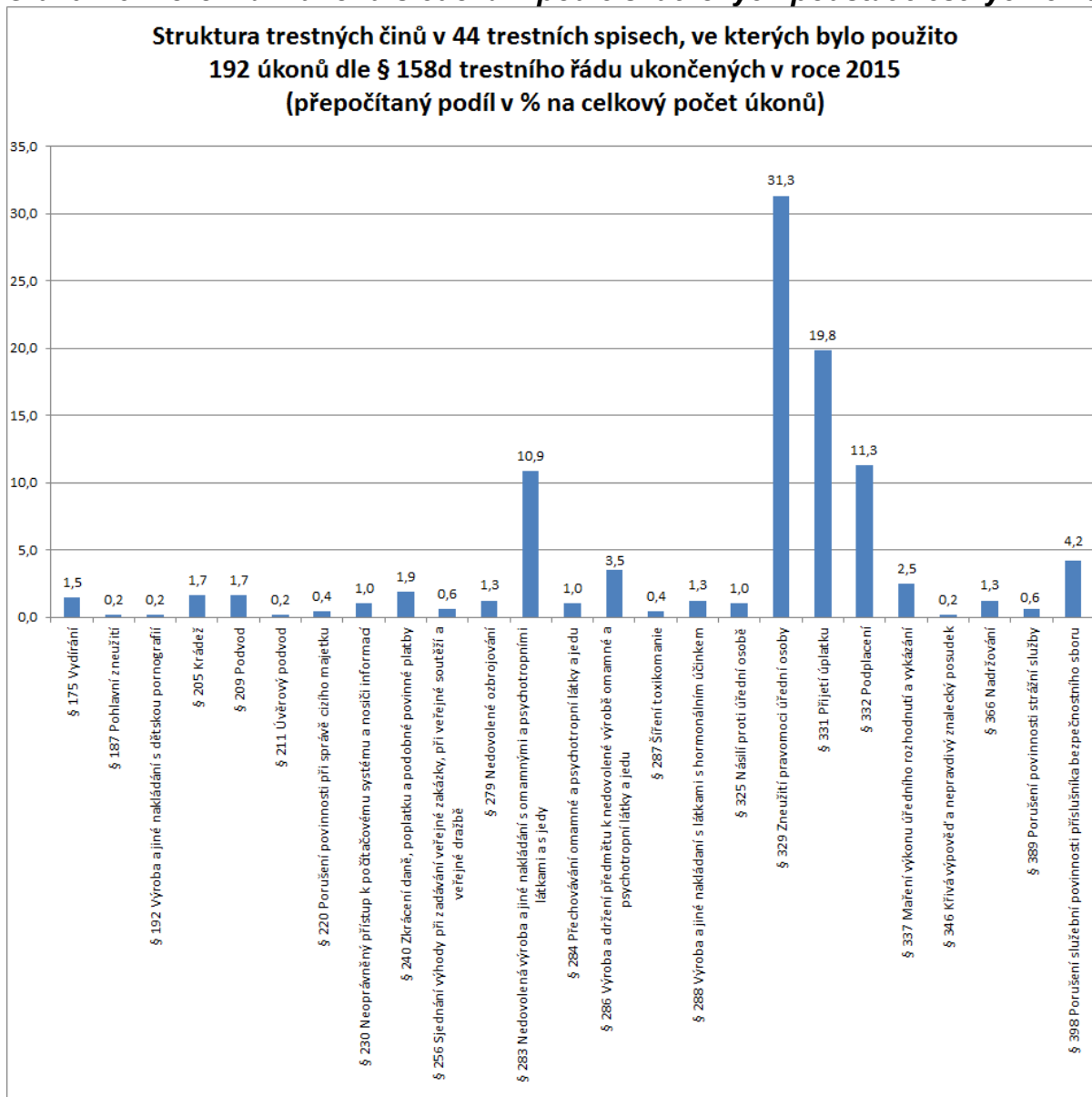
Graf č. 12: Porovnání úkonů sledování podle počtu trestných činů v tr. spisech

Shora uvedené statistické ukazatele vyjadřují počet jednotlivých prověřovaných trestných činů v poměru k jednomu úkonu sledování v daném trestním spisu. Z přehledu je zřejmé, že nejčetnější jsou kategorie trestních spisů s úkony sledování obsahující jeden až tři trestné činy. U ostatních úkonů se objevuje hodnota četnosti zahrnující čtyři a sedm trestných činů v trestním spisu s úkonem sledování. V kategorii s jedním trestným činem v trestním spisu s úkonem sledování bylo provedeno celkem 54 úkonů sledování (tj. 28 %), v kategorii se dvěma trestnými činy v trestním spisu s úkonem sledování bylo provedeno celkem 41 úkonů sledování (tj. 21 %) a v kategorii se třemi trestnými činy v trestním spisu s úkonem sledování bylo provedeno celkem 60 úkonů sledování (tj. 31 % z celkového počtu 192 úkonů). U 37 úkonů (tj. 20 % z celkového počtu 192 provedených úkonů) byl výskyt prověřovaných trestných činů v počtu čtyři a sedm trestných činů v rámci jednoho trestního spisu. Tento poměr

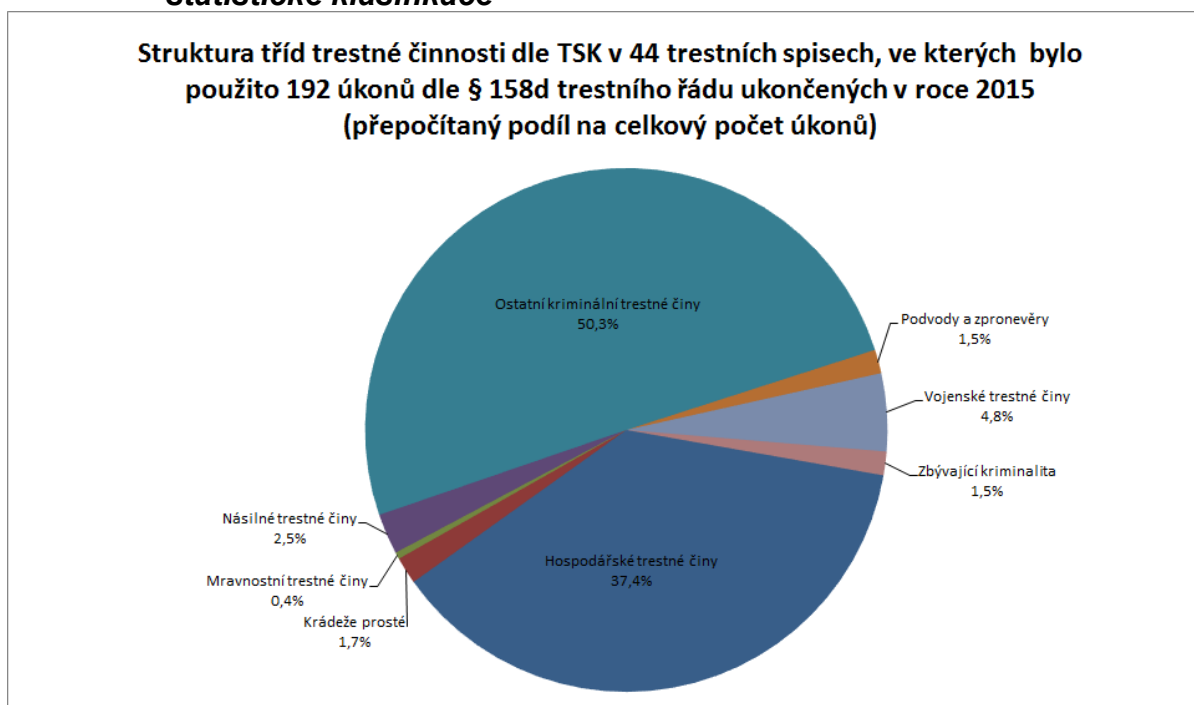
odráží skutečnost, že ve značném počtu trestních spisů s úkony sledování, se jednalo o spektrum zahrnující dva a více trestných činů. Toto vypovídá zejména o rozsahu a kvalifikovanosti prověřované trestné činnosti s použitím úkonů sledování.

Graf č. 13: Porovnání úkonů sledování podle skutkových podstat trestných činů

Z grafu č. 13 je patrné, že nejfrekventovanější skutkovou podstatou v rámci 192 úkonů sledování bylo zneužití pravomoci úřední osoby (31,3 %). Následuje trestný čin přijetí úplatku s podílem 19,8 % na celkovém počtu úkonů. Třetí nejčetnější skutkovou podstatou byl trestný čin podplacení vyjádřený 11,3 % z celkového počtu úkonů. V pořadí četnosti dále následuje skutková podstata trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy s 10,9 % a porušení služební povinnosti příslušníka bezpečnostního sboru s 4,2 % z celkového počtu úkonů.

Graf č. 14: Porovnání úkonů sledování podle tříd trestné činnosti dle takticko-statistické klasifikace

Graf č. 14 vyjadřuje podíl trestných činů v trestních spisech s úkony sledování dle jednotlivých tříd a kategorií trestné činnosti dle takticko-statistické kvalifikace. Nejvíce trestných činů bylo spácháno v kategorii ostatní kriminální trestné činy, což činilo 50,3 % z celkového počtu úkonů sledování. Tato kategorie zahrnuje např. zneužití pravomoci úřední osoby, maření výkonu úředního rozhodnutí, nedovolenou výrobu a držení psychotropních látek nebo nedovolené ozbrojování. Dalším významným podílem na struktuře trestné činnosti byly hospodářské trestné činy, kterých bylo 37,4 % z celkového počtu úkonů sledování. Mezi tuto trestnou činnost patří např. zneužití pravomoci úřední osoby, úplatkářství a krácení daně. Další kategorií jsou vojenské trestné činy s podílem 4,8 % z celkového počtu úkonů. Následují násilné trestné činy, které tvořily 2,5 % z celkového počtu úkonů, krádeže prosté s 1,7 %, podvody a zpronevěry s 1,5 %, mravnostní trestné činy s 0,4 a zbývající kriminalita s 1,5 % z celkového počtu úkonů.

Rozložení kriminality bylo dáno specifickým postavením a působností Inspekce. Hlavní činností Inspekce je plnění úkolů policejního orgánu v trestním řízení vedeném s příslušníky a zaměstnanci určených bezpečnostních sborů.

3.4 Vyhodnocení efektivity úkonů sledování v rámci trestního řízení

Vyhodnocení efektivity úkonů sledování realizovaných dle § 158d trestního řádu závisí na úspěšnosti použití těchto úkonů. Je vyjádřením toho, zda úkon přispěl či nepřispěl ke splnění účelu trestního řízení.

Tabulka č. 15: Přehled úkonů sledování podle stavu fáze realizace

Stav fáze realizace úkonů sledování	§ 158d odst. 2 TŘ	§ 158d odst. 3 TŘ	§ 158d odst. 6 TŘ	Celkem § 158d TŘ
A – aktivní (realizovaný) úkon	116	33	5	154
N – neaktivní (realizovaný) úkon	1	2	0	3
X – nerealizovaný úkon	19	16	0	35
Celkový součet	136	51	5	192

A = aktivní (realizovaný) úkon – úkon byl aktivován (zahájen, nasazen) ze strany specializovaného pracoviště a byly jím zjištěny (zaznamenány) informace.

N = neaktivní (realizovaný) úkon – úkon byl realizován (k realizaci úkonu byly nasazeny síly a prostředky specializovaného pracoviště), ale nebyly pořízeny žádné záznamy pro trestní řízení (např. mobilní telefon byl po celou dobu trvání odposlechu neaktivní, zájmová osoba se nezdržovala na území České republiky apod.).

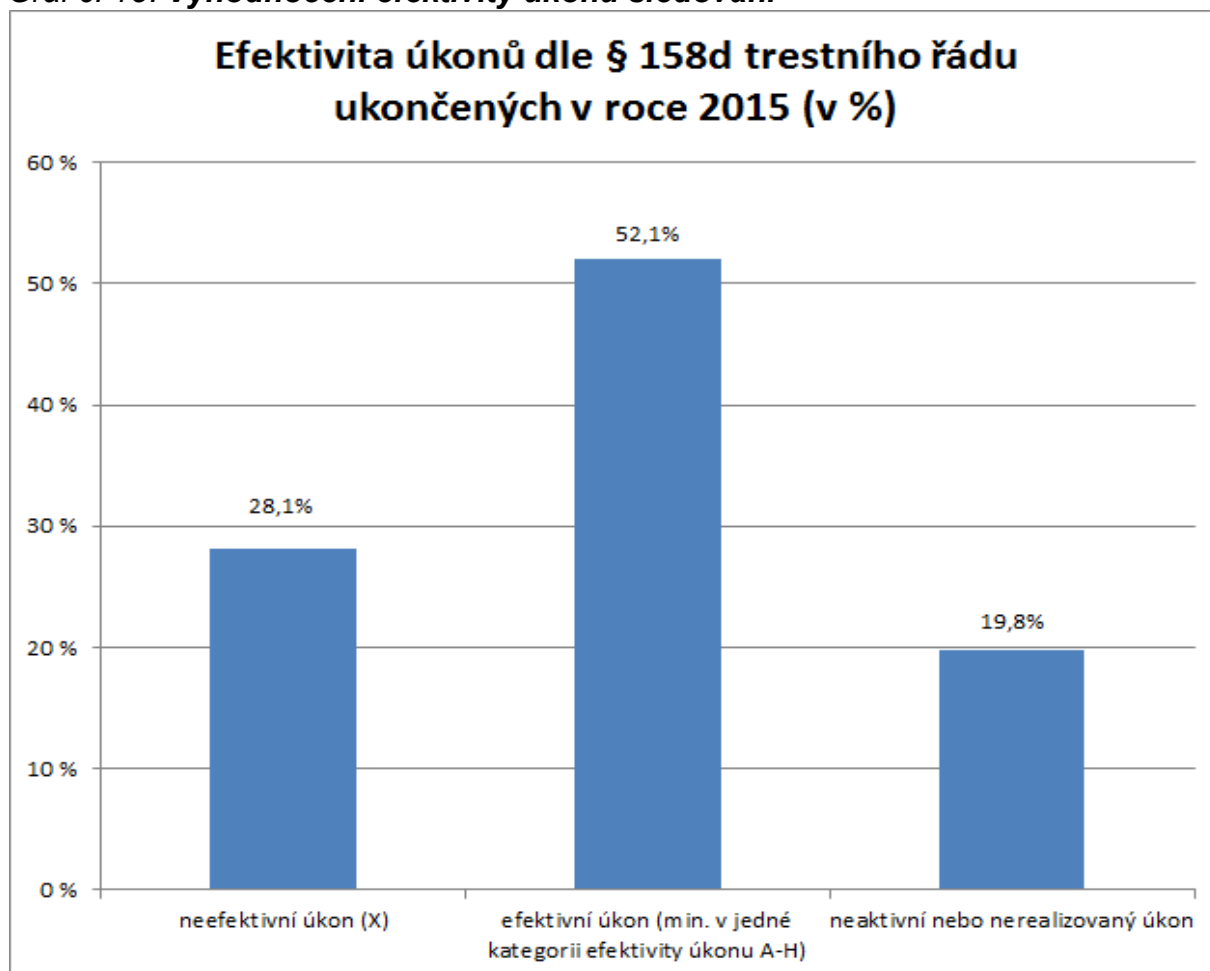
X = nerealizovaný úkon – specializované pracoviště požadavek k realizaci úkonu přijalo, přesto nedošlo k realizaci úkonu (po celou dobu nebyly k realizaci úkonu nasazeny žádné síly a prostředky specializovaného pracoviště).

Pouze u úkonů sledování, které byly realizovány a byly aktivní (tj. 154 úkonů sledování), se dále vyhodnocuje vlastní efektivita úkonu se zaměřením na zjištění, jaký měl úkon sledování přínos pro trestní řízení.

Tabulka č. 16: Přehled efektivity úkonů sledování

Efektivita úkonů sledování	§ 158d odst. 2 TŘ	§ 158d odst. 3 TŘ	§ 158d odst. 6 TŘ	Celkem § 158d TŘ
X	39	13	2	54
A	25	4	2	31
A, B	0	1	0	1
A, B, D	5	1	0	6
A, B, D, E	1	1	0	2
A, B, E	0	1	0	1
A, E	1	0	0	1
B	38	11	1	50
B, D	3	0	0	3
E	4	1	0	5
Součet aktivních úkonů	116	33	5	154
neaktivní nebo nerealizovaný úkon	20	18	0	38
Celkový součet	136	51	5	192

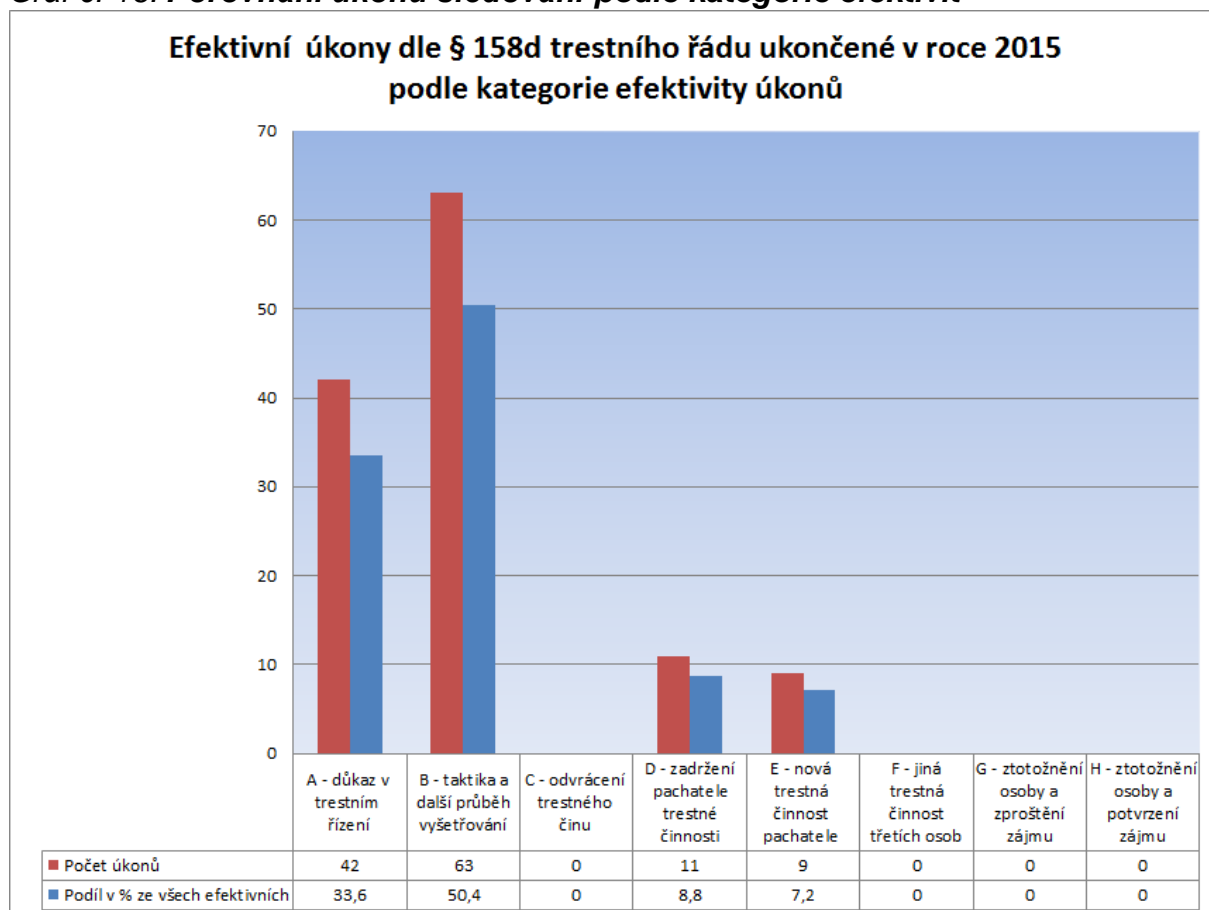
Graf č. 15: Vyhodnocení efektivity úkonů sledování

Legenda k vyhodnocení efektivity úkonu (kromě volby X lze ostatní volby A – H vzájemně libovolně kombinovat):

- X = neefektivní úkon – úkonem zjištěné informace nebyly/nejsou/nebudou nijak využity, tzn., nebyly zjištěny informace, které by byly nějakým způsobem využitelné,
- A = informace byly/jsou/budou využity jako důkaz v trestním řízení – získané informace sloužily/slouží/mohou sloužit jako důkaz v rámci prováděného trestního řízení,
- B = informace využity pro taktiku a další průběh vyšetřování – získané informace byly/jsou/mohou být důležité pro taktiku a další průběh vyšetřování v rámci prováděného trestního řízení,
- C = informace využity k odvrácení trestného činu – získané informace úspěšně napomohly/napomohou odvrátit spáchání (přípravy, pokusu, dokonání) trestného činu,
- D = informace využity k zadržení pachatele trestné činnosti – získané informace úspěšně vedly/vedou/budou vést k zadržení pachatele trestné činnosti,
- E = nová trestná činnost pachatele – úkonem byly získány informace o jiné trestné činnosti pachatele, která vůbec nebyla předmětem prováděného trestního řízení, bez provedení úkonu by se policejní orgán o této nové trestné činnosti pachatele-zřejmě nedozvěděl,
- F = zjištěna jiná trestná činnost třetích osob – úkonem byla zjištěna jiná trestná činnost třetích osob, které vůbec nebyly předmětem prováděného trestního řízení, bez provedení úkonu by se policejní orgán o této trestné činnosti třetích osob zřejmě nedozvěděl,
- G = úkon vedl ke ztotožnění osoby a k zproštění zájmu (nezájem) – realizováním úkonu byla ustanovena osoba, vůči níž byl úkon nasazen a jejíž totožnost nebyla zadavateli při vyžadování úkonu prokazatelně známa (např. anonymní SIM karta), přičemž tím, že byla neznámá osoba ustanovena, došlo ke zproštění zájmu v rámci prováděného trestního řízení,
- H = úkon vedl ke ztotožnění osoby a k potvrzení zájmu (zájem) – realizováním úkonu byla ustanovena osoba, vůči níž byl úkon nasazen a jejíž totožnost nebyla zadavateli při vyžadování úkonu prokazatelně známa (např. anonymní SIM karta), přičemž tím, že byla neznámá osoba ustanovena, došlo k potvrzení zájmu v rámci prováděného trestního řízení.

Graf č. 16: Porovnání úkonů sledování podle kategorie efektivit

3.5 Trendy ve využívání úkonů sledování v rámci trestního řízení

Z hlediska posouzení vývojových trendů ukončených úkonů sledování Inspekcí, resp. Inspekcí Policie České republiky a dříve Inspekcí ministra vnitra, je třeba konstatovat, že Inspekce nedisponuje vlastními relevantními údaji o počtech úkonů sledování Inspekce ministra vnitra do roku 2007, kdy Inspekce ministra vnitra a později Inspekce Policie České republiky začala využívat informační systém „MU II“ provozovaný PČR. Od roku 2012 si údaje zpracovává již sama Inspekce na základě podkladů ze specializovaných pracovišť oprávněných subjektů.

Vývoj počtu ukončených úkonů sledování v rámci Inspekce (resp. Inspekce ministra vnitra a Inspekce Policie České republiky) v letech 2007-2015 je znázorněn v následujících tabulkách a grafech.

Tabulka č. 17: Přehled úkonů sledování v letech 2007-2015

Rok	Počet úkonů sledování	Trend oproti předchozímu roku		
2007 (působení IMV)	103	nesledováno	nesledováno	nesledováno
2008 (působení IMV)	147	nárůst	+ 44	+ 42,7 %
2009 (působení IPČR)	159	nárůst	+ 12	+ 8,2 %
2010 (působení IPČR)	199	nárůst	+ 40	+ 25,2 %
2011 (působení IPČR)	237	nárůst	+ 38	+ 19,1 %
2012 (působení GIBS)	216	pokles	- 21	- 8,9 %
2013 (působení GIBS)	236	nárůst	+ 20	+ 9,3 %
2014 (působení GIBS)	201	pokles	- 35	- 14,8%
2015 (působení GIBS)	192	pokles	- 9	- 4,5%

Od počátku vyhodnocovaného období (2007-2011) je zřejmý prudký nárůst počtu úkonů sledování. Nejprudší vzestup úkonů (o 42,7 %) byl u Inspekce ministra vnitra zaznamenán v roce 2008. V roce 2010 a 2011 počet úkonů sledování u Inspekce Policie České republiky také rostl (o 40, resp. 38 úkonů, tj. o 25,2 %, resp. 19,1 %). Až v roce 2012 byl zaznamenán, oproti roku 2011, pokles počtu úkonů na druhý nejvyšší počet od roku 2007. V roce 2014 byl zaznamenán, oproti roku 2013, pokles počtu úkonů (o 35 úkonů, tj. o 14,8 %). V roce 2015 došlo opět k mírnému poklesu počtu úkonů sledování (o 9 úkonů, tj. o 4,5 %).

Tabulka č. 18: Přehled úkonů sledování v letech 2007-2016

Rok	Ukončeno úkonů sledování	§ 158d odst. 2 TŘ	Podíl (v %)	§ 158d odst. 3 TŘ	Podíl (v %)	§ 158d odst. 6 TŘ	Podíl (v %)	Celkový součet
2007 (působení IMV)	87	84,5	14	13,6	2	1,9	103	
2008 (působení IMV)	147	100	0	0,0	0	0,0	147	
2009 (působení I PČR)	154	96,9	5	3,1	0	0,0	159	
2010 (působení I PČR)	192	96,5	7	3,5	0	0,0	199	
2011 (působení I PČR)	212	89,5	23	9,7	2	0,8	237	
2012 (působení GIBS)	196	90,7	20	9,3	0	0,0	216	
2013 (působení GIBS)	188	79,7	46	19,5	2	0,8	236	
2014 (působení GIBS)	166	82,6	33	16,4	2	1,0	201	
2015 (působení GIBS)	136	70,8	51	26,6	5	2,6	192	

Nejvíce úkonů sledování bývá vyžadováno Inspekcí podle ustanovení § 158d odst. 2 trestního řádu na základě povolení státního zástupce, naopak nejméně úkonů sledování bývá již tradičně vyžadováno Inspekcí podle ustanovení § 158d odst. 6 trestního řádu na základě souhlasu dotčené osoby. V roce 2015 se snížil podíl úkonů sledování povolených na základě souhlasu státního zástupce. Naopak zvýšené podíly byly vykázány u úkonů sledování, které byly povoleny soudcem nebo byly provedeny na základě souhlasu dotčené osoby.

Závěr

Předkládaný materiál je počtvrté samostatně zpracován Inspekcí. Odráží čtvrtý rok činnosti nově zřízeného bezpečnostního sboru se zaměřením na analýzu použití úkonů odposlechu a použití úkonů sledování za období roku 2015, tak jak jí ukládá § 57 odst. 4 zákona o GIBS. Vlastní Analýza je členěna do 3 základních kapitol. Zásadní část Analýzy je tvořena komentovanými statistickými ukazateli, úvodem a závěrem.

V první kapitole Analýzy je vymezeno právní prostředí a podány informace o základním právním rámci včetně výčtu interních aktů řízení platných v roce 2015, které regulují činnost Inspekce v předmětné oblasti. V této části je rovněž popsána metodika zpracování analýzy, včetně stručného popisu metodiky sběru dat se zaměřením na získávání jednotlivých sledovaných údajů. Významnou roli zde zaujímá i oblast správy a ochrany informací a osobních údajů. Zmiňuje rovněž základní vnitřní mechanismy Inspekce, které jsou zaměřeny k maximální možné eliminaci rizik spojených s výkonem správy a ochrany informací a osobních údajů. Analýza uvádí také prvky vnější kontroly, které jsou reprezentovány zejména dozorovou a dohledovou činností příslušných státních zástupců a soudců. Nezastupitelnou roli pak mají příslušné kontrolní orgány Poslanecké sněmovny. Vyjma dalších orgánů nelze samozřejmě v tomto procesu opomenout ani roli kontroly ze strany veřejnosti.

Druhá kapitola Analýzy postihuje oblast odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. V oblasti využívání úkonů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu za využití statistických ukazatelů je zřejmé, že Inspekcí bylo v roce 2015 ukončeno celkem 116 úkonů odposlechu, které byly použity celkem ve 33 trestních spisech, což v průměru představuje použití 3,5 úkonu odposlechu na jeden trestní spis. Průměrný počet použití úkonů odposlechu na jednu fyzickou osobu činil 1,8 úkonu. Celkem 112 úkonů bylo provedeno dle § 88 odst. 1 trestního řádu na základě příkazu soudce, 4 úkony byly provedeny se souhlasem dotčené osoby v souladu s ustanovením § 88 odst. 5 trestního řádu. Všechny úkony byly pro Inspekci technicky a personálně zajištěny PČR.

Z pohledu četnosti ukončených úkonů odposlechu za rok 2015 je zřejmé, že nejvíce, tedy 52 úkonů odposlechu, bylo provedeno v kategorii příslušník nebo zaměstnanec PČR. Žádný úkon nebyl v roce 2015 proveden se zaměřením do cílové skupiny příslušník nebo zaměstnanec Inspekce.

Podle typu trestné činnosti, která byla prověřovaná v trestních spisech s využitými úkony odposlechu, lze konstatovat, že 88 úkonů (tj. 75,9 % ze 116 ukončených úkonů) bylo využito při prověřování trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Těmito trestnými činy byly kvalifikované skutkové podstaty zločinů nebo zvláště závažných zločinů přijetí úplatku, podplacení nebo nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

Úkony odposlechu byly nejvíce využívány v souvislosti se šetřením v oblasti kriminality kategorie ostatní kriminální trestné činy s podílem 50,5 % z celkového počtu úkonů. Tato kategorie zahrnuje např. zneužití pravomoci úřední osoby, maření výkonu úředního rozhodnutí, nedovolenou výrobu a držení psychotropních látek. Kategorie hospodářské trestné činy (např. úplatkářství, krácení daně) měla podíl 35,2 %

z celkového počtu úkonů. V kategorii vojenské trestné činy se jednalo o 5,8 % z celkového počtu úkonů. V kategorii násilné trestné činy byl podíl 4,4 % z celkového počtu úkonů.

V oblasti efektivity úkonů odposlechu za rok 2015 bylo z celkového počtu 116 úkonů celkem 76 (tj. 65,5 %) úkonů efektivních, 36 úkonů (tj. 31,0 %) neefektivních a 4 úkony (tj. 3,4 %) byly neaktivní nebo nerealizované.

Při porovnání počtu ukončených úkonů odposlechu bylo za rok 2014 vykázáno 240 úkonů oproti roku 2015, kdy jich bylo vykázáno 116. Meziročně tedy došlo k výraznému poklesu o 124 (tj. o 51, %) ukončených úkonů odposlechu.

Třetí kapitola Analýzy odráží oblast sledování osob a věcí. V oblasti využívání úkonů sledování za využití statistických ukazatelů je zřejmé, že Inspekcí bylo v roce 2015 ukončeno celkem 192 úkonů sledování, které byly použity celkem v 44 trestních spisech, což v průměru představuje použití 4,4 úkonů sledování na jeden trestní spis. Průměrný počet použití úkonů sledování na jednu fyzickou osobu činil 2,5 úkonu. Celkem 136 úkonů (tj. 70,8 % z celkového počtu) bylo provedeno dle § 158d odst. 2 trestního řádu na základě povolení státního zástupce. Se souhlasem dotčené osoby v souladu s ustanovením § 158d odst. 6 trestního řádu bylo provedeno 5 úkonů (tj. 2,6 % z celkového počtu). Celkem 51 úkonů sledování (tj. 26,6 % z celkového počtu) bylo provedeno podle § 158d odst. 3 trestního řádu na základě povolení soudce. Tyto úkony byly technicky a personálně zajištěny nejen vlastními prostředky Inspekce, ale rovněž za součinnosti dalších oprávněných subjektů.

Z pohledu četnosti ukončených úkonů sledování za rok 2015 je zřejmé, že nejvíce, tedy 109, úkonů sledování bylo provedeno se zaměřením do cílové skupiny příslušník nebo zaměstnanec PČR. Naopak žádný z ukončených úkonů sledování nesměřoval do cílové skupiny příslušník nebo zaměstnanec Inspekce.

Podle typu trestné činnosti, která byla prověřovaná v trestních spisech s využitými úkonů sledování, lze konstatovat, že 156 úkonů (tj. 81,3 % ze 192 ukončených úkonů) bylo využito při prověřování trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. Těmito trestnými činy byly kvalifikované skutkové podstaty zločinů nebo zvláště závažných zločinů přijetí úplatku, podplacení nebo nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

Úkony sledování byly v roce 2015 nejvíce využívány v souvislosti se šetřením v oblasti kriminality kategorie ostatní kriminální trestné činy s podílem 50,3 % z celkového počtu úkonů. Tato kategorie zahrnuje např. zneužití pravomoci úřední osoby, maření výkonu úředního rozhodnutí, nedovolenou výrobu a držení psychotropních látek. Kategorie hospodářské trestné činy (např. úplatkářství, krácení daně) měla podíl 37,4 % z celkového počtu úkonů. V kategorii vojenské trestné činy byl podíl 4,8 % z celkového počtu úkonů. V kategorii násilné trestné činy se jednalo o 2,5 % z celkového počtu úkonů.

V oblasti efektivity úkonů sledování za rok 2015 bylo z celkového počtu 192 úkonů celkem 100 (tj. 52,1 %) úkonů efektivních, 54 úkonů (tj. 28,1 %) neefektivních a 38 úkonů (tj. 19,8 %) bylo neaktivních nebo nerealizovaných.

Při porovnání počtu ukončených úkonů sledování bylo za rok 2014 vykázáno 201 úkonů oproti roku 2015, kdy jich bylo vykázáno 192. Meziročně tedy došlo k poklesu o 9 (tj. o 4,5 %) ukončených úkonů sledování.

Z víceletého srovnání vyplývá, že počty nasazovaných úkonů odposlechu a úkonů sledování mají kolísavou tendenci. Vývoj počtu nasazování a využívání těchto úkonů však výrazně nevybočuje z intervalu využívání a nasazování v předchozích letech.

Pachatelé trestné činnosti spadající do věcné příslušnosti Inspekce se dopouštějí kvalifikovaných zločinů, které mají často prvek stíhání podle mezinárodních smluv nebo vysoké organizovanosti. Dalším zásadním hlediskem je to, že pachatelé těchto jednání jsou zpravidla velice dobře obeznámeni s metodami a formami policejní práce. Tato skutečnost značně ztěžuje Inspekci prověřování těchto protiprávních jednání. Za účelem odhalování a dokumentování trestné činnosti využívá Inspekce všech zákonných prostředků, včetně úkonů odposlechu a úkonů sledování. Dodržování zákonných limitů je garantováno jasným právním rámcem, vytýčeným zejména Ústavou ČR, Listinou základních práv a svobod, Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv, zákonem o GIBS, trestním zákoníkem a trestním řádem. Zásadní význam v platné právní má úpravě prvek veřejné kontroly ze strany PSP, která k tomuto účelu zřizuje kontrolní komisi.

Stávající právní úprava v oblasti používání úkonů odposlechu a úkonů sledování odpovídá evropskému standardu. Kombinace kontrolních mechanismů je dostatečnou zárukou dodržování zákonnosti v oblasti používání těchto úkonů.

Generální inspekce bezpečnostních sborů využívá úkony odposlechu a úkony sledování na základě zákonných zmocnění, v souladu s právními předpisy, v přiměřené míře, s dostatečnou efektivitou a s minimálním zásahem do lidských práv a důstojnosti osob